

JÓÁÁÁ

Jóaa Jetsóodítyú cáátúnuháámi

Míamúnáájpídívú Píívyéébe ípívyeevéne

¹ Iijcyadúréhjáa ihdyu Criyto ícyahíjcyá ípíivyema íjcyátuube muhdú Píívyéébe íjcyane bóhówájtsoóbe.

² Aabéhjáa dííbyere Píívyéébe íjcyaaabe ícyahíjcyá páné ihdéene íjcyáiñéi íjcyátúnááca. ³ Aabéhjáa ípívyejtsó páneere íñe múhduná íjcyane. Tsáháhjáa

íñá iye ípívyéévetúne. ⁴ Áánéllii dííbyedi íjcyané múijyú dsíjívéítyúne bóhi. Áhdure íjcyané

ímiá uwááboju dííbyedi pámeere míamúnaa téene tájpi íjcyáiyóne. ⁵ Aane peetédu néene

muurá bóhówaúcunú ííñújí hallurí míamúnaa teene wáájácútúme éhne múúne cúúvétsii íjcyadu néemedívu. Aame tsá píívyetétú teene ííhvetétsóiyóne.

⁶⁻⁷ Aanée íjcyaaabe tsaapi 'Jóááá' némeííbye. Áábekéhjáa Píívyéébe picyóó Jetsocrijtó uwááboju peetédu néene díbye míamúnáake iúúballe ditye

icyáhcuíjtsoki. ⁸ Árónáacáa tsá dííbye Jóaa Jetsocrijtó íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbyé uuballe

múnáajpíyé dííbye. ⁹ Aane Jetsocrijtodi ímiáájú íjcyane tsá álliu íjcyatúne. Áánevéu míamúnáake

iwáájácútso tsaabe ííñujívu.

¹⁰ Aamée míamúnaa ííñújiri íjcyame dííbye páneere ípívyéjtsóóbeke tsá wáájácútúne.

¹¹ Aabée imúnáállii tsáároóbeke tsá ditye

wáátsúcúpéjtsotúne. ¹² Áronáacáa ijcyámé tsaate ímí dííbyeke iwáátsúcúpéjtsóóbeke cáhcujtsóme. Aame ihdyu ímiááné Píívyéébej tsííme. ¹³ Áronáa tsá íñe míamúnaa metsíímávahíjcyádú meke dibye tsíímávatúne. Muurá ihdyu meke dibye ímíbajchómé méijcyá dííbyej tsííme.

¹⁴ Muuráhjáa Críjto apáábyéré Píívyéébé Hajchi ímiáábé íjcyabe Míamúnáájpidívú ípíívyéévéne méjpiíne úlléjeebe míamúnáake wajyúhi. Áábé ámítsaráhcóo muurá máájtyumíhi. ¹⁵ Aabée bóhówáávéébedítýú tsojtsó múnáajpi Jóáa nééhií:

—Áánúdityu éhne ámúhake ó nehíjcyá táehnííñevu íhtsútuube íjcyabe íjcyaiñe. Muuráhjáa ihdyu íjcyadúré ícyahíjcyabe ípíívyema íjcyátuube ói o íjcyátúné ihdéjucu.

¹⁶ Áábej tééveri Píívyéébe meke píáábohíjcyáhi. ¹⁷ Muuráhjáa Moitséeúvuj tééveri méénuube ítyaúhbaju téénetu míamúnaa iwáájácu muhdú dííbyema íjcyáiyóne. Áánetúu Jetsocríjtoj tééveri meke iwájyúne ímiáájjuvu ájcuúbe. ¹⁸ Aane muurá tsá múha ájtyúmitú Píívyéébeke. Apáábyéré Ílli ájtyumí dííbyeke. Aabée múúhake waajácutsó dííbyedívu. Ehdúu Jóáa Jetsóodítýú nééhií.

*Jetsocríjtoke tsojtsó múnáajpi Jóáa bóhówajtsóne
(Mt 3.11-12; Mc 1.7-8; Rc 3.15-17)*

¹⁹ Téijyúhjáa avyéjajte Jerotsaréetu wallóo llúúvájtema ípiáábojtéké tsojtsó múnáajpi Jóáa éllevu ditye idíillo dííbyeke muubá dibye íjcyane.

20 Áánélliihyée úúbáleebe muubá ijcyane. Neebépeé:

—Tsá Críjto o íjcyatúne.

21 Áánélliihyée néémeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú, mityá Eriá uu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí u íjcyáábej?

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá.

Áánélliihyée tsiiñe néémeé:

—Áánéllii diibyjuco uu éhneváa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi tsááiíbye.

Áánélliihyée neébe:

—Tsá diibye o íjcyatúne.

22 Áánélliihyée néémeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú? Muurá muha méimíllé meúúballéné múúhakyéne wállóomeke muubá u íjcyane. Bo ihdyu múúhakyé duubálle muubá u íjcyane.

23 Áánélliihyée botsíi Jóáa nééhií:

—Oo muurá éhne íñéubará píívyétúné iñújiri kéévánécóbaúvú o úwááboobe ó nehíjcyáhi: “Méimibáávyé ímityúné ámuha meícyahíjcyánetu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube iájtyumíivaki.” Ehdúhjáa o úwááboíñé muurá tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaía úúballéne.

24-25 Ehdúu díbye néénéllii diitye eenée parit-séómú dííbye éllewu wállóome néé dííbyeke:

—Aanéhaca ¿múha nééjuri íveekí ú tsótsohíjcyá idyé Críjto u íjcyáábejííva, pane Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadítyú Eriáuba u íjcyáábejíívari?

26-27 Áánélliihyée Jóáa nééhií:

—Muurá ihdyu ímiáané nújpacýori ó tsótsohíjcyá míamúnáake. Áánetu táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe tsúúca ámuháma íjcyáróóbeke ámuha mewáájácútuube óhdityu cámaáveé éhnííñevu iúwááboki. Áábeke muurá tsá íjtyúhápaájíubaré o tácoríúccúityuróne.

²⁸ Ehdúu pajtyéné Betáábarávú Joodáá ehnéjcvu diibye Jóáa tsótsohíjcyáhullévu.

Jetsóo obééjádú néébeé

²⁹ Áané tsijcyóójíi diibye tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóo dííbye éllevu péébeke iájtyúmíne nééhií:

—Éje ámuúhaj, áanu muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wallóo díbye míamúnáá imítyuháñé ímíbájchoki. ³⁰ Áánúdityúu muurá éhne ámuhákye ó nehíjcyáhi: “Táhboone íjcyáiibe táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe óikyée o íjcyátúné íhdéjucu ícyahíjcyaaabe.” ³¹ Téhdurée idyé tujkénú tsá o wáájácútu diibyéjucu meítsohíjcyaaabe díbye íjcyane. Aanée ihdyu ímiáané dííbyé ihde ó tsótsohíjcyá mee íjraéémudítýú cáhcújtsómeke.

³² Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Téhdurée dííbyeke o tsójtsóijyu ó ájtyumí Píívyéébé Apííchó íjuuúdu cáámetu dííbyedívú níityene. ³³ Aanée téhdure tsá o wáájácúityuró diibyéjucu meítsohíjcyaaabe íjcyane. Árónáacáa ihdyu Píívyéébe o tsótsohíjcyáiñévú oke pícyoobe oke nééhií: “Tsáápiikye u tsójtsóóbedívú níjkyéjitu Táapííchó níityene u ájtyúmínetu ú waajacúu diibyéjucu míamúnáá pañévú Táapííchó pícyóóiiibe

íjcyane.” ³⁴ Ahdújucóo ímiááné dííbyeke o tsójtsóijyu o ájtyumíne. Áánéllii o nées diibyējuco Píívyéébé Hajchi dibye íjcyane. Ehdúu neebe tsojtsó múnáajpi Jóááá.

Jetsóó úcútujkénú ímamyémú íjcyáímyeke

³⁵ Ááné tsijcyóójii tétsihyíyé muhtsi imámyemútsima dibye íjcyánáa téeneri Jetsóó tsiíñe pajtyéhi. ³⁶ Áánélliihyée tsiíñe neebe:

—Éje, aadi muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wáalloobe.

³⁷ Ehdúu Jóáa dííbyedítýú néénéllii muhtsi dííbyemáyējuco mepééneé. ³⁸ Áánáacáa idyéjú révoucunúúbé múhtsikye nééhií:

—¿Iná ámuhtsi ménehcóhi?

Áánélliihyée muhtsi menééhií:

—Uwááboóbej, ¿aca kiá ú ícyahíjcyáhi?

³⁹ Áánélliihyée neebe múhtsikye:

—Cáhawáá óoma mepe ámuhtsi mewáájácu kiá o ícyahíjcyáne.

Ahdújucóo muhtsi cúvéhréjuco néénáa dííbyema mepéémutsi téhullévú méííjyunúhi.

⁴⁰ Muhtsii Jóáádityu Jetsóomáyējuco mepééne Tsimóo Péédoró nahbe Aderéema. ⁴¹ Aanée diibyee Aderéé íñahbe Tsimóoke neetéhi:

—Muúbe muhtsi máájtyumíjucóo Críjto míamúnáake pájtyetétsóóbeke.

⁴² Ehdúu íñéene tsajtyéébé dííbyeke Jetsóo éllevu. Áábekée Jetsóo népejtsóhi:

—Uu éhne Tsimóo Jonáa hajchi. Árónáa téhdure dimyémé íjcyáa Péédoro ‘nééwayu’ nééiyóne. Ehdúu neebe Jetsóo Tsimóoke.

Tsítjyétsikye Jetsóó újcune

⁴³ Ááné tsijcyóójíi Jetsóó imíllé ipyééne Gariréa iinújivu. Aabée téhullévú péébe Betsáidá múnáajpi Perípeke íajtyúmíibeke néehí:

—Muúbe ookéréjuco duráávye.

⁴⁴ Téhdurée diityétsí Aderéema Péedorómútsí técoomí múnáajtétsi. ⁴⁵ Áijyúree idyé diibye Perípe Natanaée éllevu ipyééne neetéhi:

—Muúbej, muha muurá máájtyumíjucóó éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Moitséeúvú dííbyé taúhbaju icyáátúnuhíjcyáahaamíjitu dííbyedítýú cáátúnuhíjcyáábeke. Téhduréhjáa muurá tsítjyehji Píívyéébé ihjyú uubáalle múnaa caatúnú dííbyedítýu. Aabe Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyaae Jotsée hajchi.

⁴⁶ Ehdúhjáa Perípe Natanaéeke néénéllii neébe:

—¿A ímiááne? ¿Aca íhya Natsaréeeri ijcyámé tsaate ímiááme?

Áánélliihyéhjáa Perípe néehí:

—Cáhawáá majo u ájtyúmi dííbyeke.

⁴⁷ Aamútsíi péémutsi úújeténáa Natanaéeke Jetsóó íajtyúmíne néehí:

—Áánújuco páñétúejpi ijraéemuube ímiáábé íjcyaae.

⁴⁸ Áánélliihyée Natanaée néé dííbyeke:

—¿Aca kiátú eene oke ú waajácúhi?

Áánélliihyée Jetsóó néehí:

—Muuráhané ihdyu úhdivu Perípe úújetétúné ihdejuco uke o ájtyumíne higyéeráhé déjúcori u íjcyáábeke.

49 Áánélliihyée Natanaée néehí:

—Uwááboóbej, uu éhne Píívyéébé Hajchi muuha ijraéémú avyéjuube u íjcyáábe.

50 Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Higyéeráhé déjúcoríñe u íjcyane uke o néénélliihyéré oke ú cáhcujtsóhi. Mityái éhniíñevu uke o úllévenútsoíñej.

51 Ehdúu iñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muurá ímiááné ámuáhake o nées Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébe élleву cáámetu níjkyéji múnaa iñíityéne tsiíñe néríívyémeke ámuha maájtyúmiíñe. Ehdúu Jetsóó néehí.

2

Canáa cóomiya taabává wañéhjí íjcyane

1 Áané boonée 3 coojívatu Gariréa iñújiri íjcyacóomí Canáa múnáajpi ityáábáváné wañéhjí meenu técoomívu. Áánevéhjáa Jetsóój tsiíjúké ditye míñútsolle tétsihyi. 2 Áhdurée Jetsóoke míñútsómé muuha ímamyémuma. 3 Áíjyúu teene wañéhjí ádó bíínojpácýó óúúvénéllii Jetsóoke tsiíju néehí:

—Éje, tsúuca bíínojpácýó diityédívú óuuvéhi.

4 Árónáacáa neebe díílleke:

—¿Aanéha, Wa, muhdú ííivane oke ú úúballéhi? Tsáhái muurá ñná o méénúíñe éévé úújetétúne.

5 Áároneríi íícúvétulle tétsíi wákimyéi múnáake néehí:

—Ámuáhake díbye néhdu méméénuco.

6 Áíjyúu íjcyané tétsihyi 6-hova néwayúúnetu méénúmeíñe lliíyhyóóné téhójí pañévúu tamúnaa

íimíbájchoméííñé nujpácyóóné pícyohíjcyahóhji.
 7 Áánáacáa tsúúca neebe tétsí wákimyéi múnáake:

—Cána eene líiyihyóóné nújpátyu méwahpétsoj.

Ahdújucóo ditye wáhpetsóne. 8 Átsihdyúu neebe diityéke:

—Áyu cána áyánéwu meújcúne bánéjúúbeke meíjchoj.

Ahdújucóo iújcúne ditye íjchone. 9 Aanée adúcuube imyéwu nújpacyóo íjcyaróné bíínójpacyóvú díbye ípívyéévétsojpácyo. Aanée tsá díbye wáájacutú kiátú ditye téjpacyo újcune. Apáámyéree tétsí wákimyéi múnáa waajácú ípyée íñújpáñújénéllííhye. 10 Aanée bánéjuube wañéhji múnáájpikye ípíúváne nééhíí:

—¿Acáne, muube, muhdú íívane ímiájpácyóhacáne íjcyánáa peiyé átérééjpacyotu meke ú íjchóhi? Áánerá múúne tujkénú ímiájpácyó meíjchone óuuvédú botsíi ihdícyájpácyotúréjuco meíjchone. Ehdúu neebe íbánéjuube wañéhji múnáájpííkye.

11 Ehdúu Jetsóo méénuráítyuróné méénútujkénú Gariréari íjcyacóómí Canáavu. Ááneríi waajácútsoobe íavyéjú íhtsutúné íjcyane. Áánetúu muha ímamyémú mécáhcujsó ímiááné díibyéjuco Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane.

12 Ááné pajtyétavúu Capenaóovu muha dííbyema mepéémema téhdure pééme tsíjjuu, íñahbémuu, íjcyame. Ácoomíyíi tsúcájá muha méijcyáhi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó íjchívyetsóne

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-18; Rc 19.45-46)

¹³ Aanée pajtyeté wañéhjí lléeváíñelli muha mepéé dííbyema Jerotsaréevu. ¹⁴ Ájyúu duurúvájá pañévú míamúnaa nahjéhénuhíjcyá ócájímuke, obééjámuke, íjúúmuke. Áánetúu tsijtye dsíídsike cápáyóócatsíhíjcyáhi. ¹⁵ Aanée Jetsóó múhdurá íjtsúcunúne watsíhcyuúúhó imyéénúneri diityéké boáyó tééjá pañétú páneere íñahjíhemájucó. Dsíídsikée cápáyóócatsíhíjcyámedívú teene wácháájcoóbe. Áánemáa diityé metsáwááne wájójcoóbe. ¹⁶ Áánetúu íjúúmú nahjíhe múnáake neébe:

—ÍMéjchívyetso íñe páneere íjyá pañétu! ¿Íveeki Táácááni ja ámuha méípívyejtsó nahjíhejávuréjucó?

¹⁷ Ehdúu díbye néénetu muha méítsaavé Píívyéébé waajácúháámitu tene tsátsihdyu nééneé: “Díhja o wájjúneri ó dsíjívéiyáhi.”

¹⁸ Ááné boonétúu tsaate néé dííbyeke:

—¿Aca múha nééjuri ehdu ú meenúhi? Cána méénúráíturóné meenu muha mewáájácu múíhtsúturí u íjcyabe ehdu u méénuhíjcyáne.

¹⁹ Áánéllíhyée neébe.

—Cáhawáá íjya duurúvaja méwácavyáhcó 3 coojívaturé tsiíñe o pánéévétsoki.

²⁰ Áánéllíhyée néeme dííbyeke:

—¿Aca muhdú 46 píjcyábáa dítye wákímyeíjyá ú pánéévétsoó 3 coojívatu? Tsáháubá éhajchótatu u pánéévétsoíturóne.

21 Áronáacáa ihdyu Jetsóo ihjyúvá dííbyeke ditye dsíjívétsoíñéré iñééiyóne. Íjpiíyée meménuube duurúvajávu. 22 Ehdúu díbye néene muha méitsaavé idsíjívétsihdyu díbye bóhíicoóca. Ájyúu muha mécáhcujtsó ehdúhjáa dííbyema tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píívyéébé waajácúháámitu cáátúnúmeíñé ímiáánéjuco díbye múúhakyé néhijcyáne.

Míamúnáa íjtsaméi tsá Jetsóo túhúúllétúne

23 Aabée Jerotsaréeri pajtyété wañéhjí pañe méénúráityúronéhjí méénúnetu mítyame cáhcujtsó ímiááne díibyéjuco Críjto íjcyane. 24 Áronáacáa waajácuube ímiáánetúré dííbyeke ditye cáhcújtsotúné díityé íjtsaméi ityúhúúllétúnéllíhye. 25 Tsáháa múha dííbyeke muhdú míamúnaa íjtsámeíñé úúbálléityuróne.

3

Jetsóoma Nicodéémó íhjyuváne

1 Íjcyaabée tsaapi paritséomuube Nicodéémó íhtsútuube íjcyáabe. 2 Aabée tsápejco Jetsóo éllevu itsáane néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha méwaajácú múúhá uwáábovúu Píívyéébe uke wáalloóne. Aabe úuma íjcyánéllíi muurá ú méénuhíjcyá méénúráityúronéhjí múha méénúityuróne.

3 Áánéllíihyée Jetsóo néehíi:

—Ímiáánetúré uke o néé béhnétu u tsíímávámeítyúhajchíi tsá Píívyéébé avyéjúejpi u íjcyáityúne.

4 Áánélliihyée neebe dííbyeke: ¿Aca múhdutú keeméjucó meíjcyaaabe tsiíñe méétsííjú ííbúwá pañévú méúcaáveyá dille meke itsíímáva bɪwáhdúré tsíímene meíjcyaki?

5 Áánélliihyée Jetsóó néehíi:

—Ímiááné uke o néé Píívyéébé Apííchoj téeveri ímíbaavyémé béhnétu tsíímávámeityúmé tsá dííbyé avyéjúejte íjcyáityúne. 6 Muurá míamúnaa tsíímávámé pañe diityé íjtsaméiyé ijcyáhi. Áánetu Píívyéébé Apííchó íjtsaméí cápáyoácómé ténejcúriyájucó íjtsámeíñe. 7 Ahdícyane tsájúréévedí tsiíñe metsíímávámeíñe uke o néeneri. 8 Muurá íñe uke o nééne kíjyebádu. Tsá muurá ámuha mewáájacutú kiátú kíjyeba tsáane kiávú péhijcyáne. Tehdu muurá Píívyéébé Apííchó maájtyúmíturóné meke ímíbjachóhi.

9 Áánélliihyée Nicodéémó néehíi:

—¿Muhdúami íhya tsáma teénej?

10 Áánélliihyée Jetsóó néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú ijraémú uwááboobe u íjcyaaabe tsá u wáájacutú uke o nééneé? 11 Muurá ímiááné o ájtyumíné ímí o wáájacúné íñe ámúhake o úúballéhi. Árone ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne? 12 Muurá ííñújiri íjcyánéhjitu ámúhake o úwáábohíjcyá ámuha ímíñeúvú mewáájacúroki. Árónáa íllure ámúhake túhútsohíjcyáne. Aanéjii awáá muhdú ámuha méwaajácuú Píívyéébé icyánéjcutu ámúhama o íhjuváne.

13 Tsá muurá múha úújetú díbye íjcyáhulle. Apáábyéré ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe

téhullé múnáájpi o íjcyánéllii ó waajácú téhulle.
 14-15 Muuráhjáa ínéubará píívyétúné iíñújiri
 íjcyácooca Moitséeévú picyóó úméhéi nájcautu
 iíñimyéké úwááñéityu iíñjcyóóbeke pánétúejpi
 íhdome dííbyeke ííténe idsíjívétuki. Ahdu
 muurá oke Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke
 páwachéketu pícyooímyé oke cáhcujtsómé múijyú
 idsíjívéjúcóóítyúne bóhí iújcuci.

Míamúnáake mítyane Píívyéébe wájjune

16 Muuráhjáa Píívyéébe mítyane míamúnáake
 iwájjúnéllii Ílli apáábyéré íjcyáábeke wallóo
 iíñujívú díbye idsíjíve diityé wájjuri ditye
 iwágóóóvétu teene cáhcujtsómé múijyú
 idsíjívéjúcóóítyúne bóhí iújcuci. 17 Tsáháa
 Píívyéébe oke wállóotú míamúnáake ícúbáhraki.
 Muuráhjáa ihdyu oke wállóobe tajtyééveri diityéké
 ipájtyetétsoki.

18 Aane oke Píívyéébé Hájchikye cáhcújtsómé
 hallurí tsá íná íjcyatúne. Áánetu apáábyéré dííbyé
 Hajchi o íjcyáábeke cáhcújtsótúmeke ícúbáhráííbye.
 19 Ehdu pajtyéíñe peetéduu o néébe iíñujívú o
 tsááne cáhcújtsotúmé ímityúné méénuhíjcyámeke.
 20 Muurá ímityúné méénuhíjcyámé íllure oke
 tsaríllé ímiáájuvu diityéké o wáájácútsóiyónáaaca.
 Aame tsá ímíletú óhdivu ípííhíne diityé ímityú o
 bóhówajcáróné ímíllétúnema. 21 Áánetu ihdyu ímí
 íjcyane ímilléméjuco taéllevu tsááne téénetu tsijtye
 iwáájácú ímiááné Píívyéébe ímillédú ditye íjcyane.

Tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóó ijcyatúné tsiĩñe nééneé

²² Ehdúu Jetsóó nééneé boonétú muha mepée Jodéa iĩñújivu. Áhullée muha meijcyánáa dibye úwaabóné cáhcujtsóméjuco tsójtsómeihijcyáne.

²³ Áané tujkéverihjyáa idyé tsojtsó múnáajpi Jóaa téhdure uwáábohíjcyá Enóori Tsaríí cóómíj pĩhírí ijcyácóomi. Áábedívúhjáa míamúnaa píhcyáávémedítýú díbyé uwáábó cáhcújtsómeke tsótsohíjcyaaabe tétsihdyu ijcyáhityu. ²⁴ Téjyúu tsáhái díbyeke ditye cúvéhoojánutúne.

²⁵ Aanéhjáa tsáijyu díbyé mamýémudítýú tsaate tsíjtyema táhjácatsihijcyá muhdú meímíjpyeteneri.

²⁶ Áánáacáhjáa diibye Jóáake ímamyémú néehí:

—Uwááboóbej, éhnée Joodáá ehnejcuri maájtyúmííbedítýú múúhakye u úúbállehíjcyaabéha téhdure tsótsohíjcyááabe éllevu mítyame pehíjcyáhi.

²⁷ Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu Píívyéébe díbyeke pícyóóné wákimyéíjyuco dibye méénune. ²⁸ Áánetúu oke pícyoobe díbyé ihde míamúnáake o uwáábohíjcyaki.

Áánéllihyée muurá ámúhakye ó nehíjcyá Críjto o ijcyatúne. ²⁹ Muurá múúne taabává wañéhjí pañe diibye taabáva múnáajpi méwama ííne imíjyaú ijcyáhi. Ááneri muurá diityétsikye náhbenúme ímíjyuuvéhi. Ahdu ó ímíjyuuvé mítyane tsúúca Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe ijcyáneri. ³⁰ Diibye ihdyu táehnííñevu ávyéjúúteéhi. Áánetu ihdyu idáátsoobéré ó ijcyáhi.

Píívyéébedítýú tsáábeé

³¹ Muuráhjáa Píívyéébedítýú dibye tsáánéllii tsá múha dííbyé ihtsútuvu úújetétúne. Áánetu ihdyu ííjejpíyé o íjcyánéllii ó ihjýúvahíjcyá míamúnaa íhjuvádúre. ³² Áánetu ihdyu diibye Píívyéébeke iwáájácúnéllii dííbyé uwááboju míamúnáake úúbálleroné tsá ditye cahcútsohíjcyatúne. ³³ Árónáa íjcyámé tsaate dííbyeke cáhcujtsóme. Aame bóhówátsohíjcyá ímíááné dííbyé ihjyu álliu íjcyatúne. ³⁴ Muuráhjáa Píívyéébe wáalloobe úúbállehíjcyá dííbyé uwááboju dííbyé pañe Íapííchó íjcyánélliihýe. ³⁵ Aabée diibye Íllíkye iwáájýúnéllii dííbyé hójtsí pañévú íhvejtsó páneere íñe múhdúné tsíeméné íjcyane. ³⁶ Aabe Píívyéébé Hájchikye cáhcujtsómé újcuú múijyú idsíjívéjúcóóítýúne bóhi. Áánetu dííbyeke cáhcújtsótúmeke Píívyéébe ícúbahrámé tsá téene bóhí újcuítýúne. Ehdúhjáa neebe tsojtsó múnáajpi Jóaaá.

4

Tsamáaría múnáállema Jetsóó íhjuváne

¹ Aanée diibye Jóaa ehniíñevu Jetsóoke míamúnaa úráávyehíjcyámedítýú cáhcujtsómé tsójtsótsámeíhijcyáhi. ² Árónáacáa ihdyu tsá dibye páñetu tsótsohíjcyatúne. Múúhayée ímamyémú métsótsohíjcyáhi. Aanéhjáa tsúúca paritséómú waajácúhi. ³ Áánetúu muha méoomí Jodéa íiñújitu bîwáhullévúre Gariréa íiñújivu.

⁴⁻⁵ Aamée muha Tsamáaría íiñújitu mepájtyeme méúújeté téené íiñújiri íjcyacóómí Tsicáa úniúvú Jacóóboúvúhjáa ílli Jotséke ájcútsihvu. ⁶ Átsihyíi

núpahyéjú ‘Jacóóbó nupáhyéju’ némeíhyéjú úniúvú Jetsóó wáyéeevé juuváyí muha metsááni pávyeenúúbe. Téijyúu tsúúca cójǰp̄nénélléjuco meé.
 7-8 Áánáacáa muha mepéé técoomívú majchó áhdovu. Ááné hallúríhjáa teene Tsamááriá múnáalle téhejútú núpajñúvállekévaa Jetsóó néehíi:

—Muúlle, oke dijcho.

9 Áánélliihyévaa neélle:

—¿Aca muhdú íivane oke núpacyo ú táumeí Tsamááriá múnáalle o íjcyálleke jodíomuube u íjcyaaábe? Muurá jodíomú tsá íhjúvatú Tsamááriá múnáama.

10 Áánélliihyévaa neebe díilleke:

—Muurá Píívyéébema múhtsikye u wáájacuca téhdure oke ú táumeíyá piáábó íñe uke núpacyo o táumeídyu. Aaca uke ó ájcúiyá bohí nupácyovu.

11 Áánélliihyévaa neelle díbyeke:

—¿Aca kiátú u úcújacyóvú oke ú ájcúiyá teene bohí nupácyovu wáabyáúúbamáyé u íjcyáábejǰvari? 12 Muurá íñe núpahyéjú pañéwu méíhdé múnáajpíi Jacóóboúvú méhdivu pícyoíñuhéju. Téhejútúhjáa muurá ítsímema íádóhéjutu téhdure íjyéémuke íchohíjcyaaábe. Aane ¿aca dííbyeúvú ehnííñevu uú?

13 Áánélliihyévaa neébe:

—Árónáa téhejútú ádorómé tsiíñe adópíyenuíhi.

14 Áánetu óhdi íjcyané nupácyó ádome tsá múijyú adópíyenuityúne. Muurá o ájcúné nupácyó óuuvératu diityé pañe íjcyajpácyó diityéké

ímíjpyetétsómé újcuú múijyú ıdsıjıvéjúcóóıtyúne bóhi.

¹⁵ Áánéllıihyéváa neelle díıbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané cána oke daacu téjpacyótú múijyú o ádópıvyenújúcóótuki, pane ııne núpáhyejúvú tsiııne o tsájúcóótuki.

¹⁶ Áánéllıihyéváa neébe:

—Ané dítyájıkéı duucúte.

¹⁷ Áánéllıihyéváa neéle:

—Tehdu o tájıvállıjıı kiá ıjcyáábeke ó újcuúteıhi.

Áánéllıihyéváa idyé neebe díılleke:

—Tehdújuco u néerone. ¹⁸ Árónáa muurá 5-mevákéjuco u tájıváne. Muurá ıcyooca tsıjpiimáyéjuco u ıjcyaaabe idyé tsá ımiá taji ıjcyatúne. Áánéllıı ımiááné u néé u tájıvatúne.

¹⁹ Ehdúváa Jetsóó díılleke néénéllıı neelle díıbyeke:

—Ávyéjuúbej, úubá mııa Pııvyéébé ihjyú uubáıle múnáajpi. ²⁰ Muuráhjıa múúha ıhdé múnáaúvú éhbáu cámeıhbáutu Pııvyéébeke dúúrúvahıjcyátsıhdyu muha téhdure méduurúvahıjcyá díıbyeke. Aane ámuha jodıómú jıveekı ménehıjcyá apááııneıeva Jerotsaréetu díıbyeke medúúrúváıyóne?

²¹ Áánéllıihyéváa neebe díılleke:

—Muurá ıhdıcyátsıhdyúrējuco ámuha díıbyeke medúúrúváııne éévé tsúúca úújetéhi. Áánéllıı tsáhájıuco ámuha apátsıhdyúre eene u nétsıhdyuu, Jerotsaréetuu, ıjcyane Méécáanı Pııvyéébeke medúúrúváıtyúne. Aane cáhawáá oke cahcújtsoj.

²² Muurá ámuha Tsamáarıá múnaa ımiıneúvú

mewáájácútúúbeke méduurúvahíjcyáhi. Áánetu ihdyu muuha jodíómú ímí mewáájácúúbeke méduurúvahíjcyá ímiááné múúhaj tééveri míamúnaa pájtyetéíñe muha mewáájácúnéllíihye. ²³ Aane muurá ímiááné Méécááni Píívyéébeke dúúrúvahíjcyámé ícyooca dííbyeke duurúvaá íííbúuri. Tehdu dííbyeke medúúruváné imílleébe. ²⁴ Tsá muurá dibye íjpííma íjcyatúne. Áábeke ihdyu óví múhdumé dúúruvámé duurúvahíjcyá íííbúuri.

²⁵ Ehdúvaa Jetsóó néénéllíi neéle:

—Tehdújuco, muurá ímiááné ó waajácú Críjto tsááíñe míamúnáake ípájtyetétsoki. Aabe ihdyu óví itsáácooca múúhake ímííñeúvú waajácútsóhi.

²⁶ Áánéllíihyée neebe díílleke:

—Muurá díibyéjuco Críjto o íjcyabe íñe úuma o íhjuváne.

²⁷ Ehdúu díílleke dibye néénáa tsúúca muha méwajtsíhi. Aamée muha méullévenú dibye dííllema íhjuváne. Aanée tsá muha tsáápíuba medíllotú íínerí dityétsí íhjuvájcatsíñe. ²⁸⁻²⁹ Átsihdyúu díille Tsamáaría múnáalle tétsihvúré ílliyííhyó iwááoíñúne dsííneríyé ímunáácoomívú ípyéénemáhjáa neetéhi:

—Ámuúhaj, éhtsíhyi muubáhjáubá íjcyabe oke neé páneere muhdú o ícyahíjcyáné kíatúhjáubá iwáájácúne. Tsáijyu múu Críjto dííbye. ¡Cáhawáá metsu meúújetékij!

³⁰ Áánéllíihyéhjáa tsáácunúmé múúha éllevu.

³¹ Ájjyúu dííbyeke muha méneerá dibyéi imájchoki.

³² Árónáacáa neébe:

—Tsáhái o májchotúne. Ijcyáné muurá ihdyu tamájchó ámuha mewáájácutúne.

³³ Áánélliihyée muha ménéjcatsíhi:

—Tsaatéubáhjané tsúúca dííbyeke májchotsóhi.

³⁴ Áánélliihyée neebe múúhakyé:

—Muurá ihdyu teenéjuco tamájchódú nééne okée wálloobe Píivyéébé wákimyéí o méénune muhdú dibye ímillédú tene óóma iníjkévaki.

³⁵ Áánaa muhdú ámuha ménéhíjcyá 4 nuhbávatúí bajtsóháñé maááhívétsoíñe. Cáhawáá meíité teene bajtsóháñé múúne kéémedu nééme míamúnaa ídátso wágóóóvéiyóné ímiájíjtó diityéké pájtyetétsoiyóné meúúbállétuca. ³⁶ Muurá

teene bajtsóháñé ááhívétsohíjcyamédú nééme úwáábomé réphijcyámé újcuú tééne áhdo. Áhdure ditye úwaabóné cáhcujtsómé újcuú tééne áhdó múijyú idsíjívéjúcóóítyúne bóhi. Ááneri bajtsó múnáama íñéévá ááhívétsohíjcyamédú nééme

uwáábojte tsaméhjí ímíjyúúvééhi. ³⁷ Muurá tsaate nééhií: “Tsaate bájtsóne néévá múúne tsíjtyeréjuco ááhívetsóne.” ³⁸ Aanée muurá ámúhakyé ó

wallóó tehdu éhne múúne tsaate bájtsóne néévá tsíjtyeréjuco ááhívétsonédú nééme éllevu, tsúúcajía tsaate úwaabójúcooróné cáhcújtsótúme éllevu ámuha tsiíñe meúwaabóné botsíi tsáimiyéjuco ditye icyáhjújtsoki. Ehdúu Jetsóó néé múúhakyé.

³⁹ Mítyamée téijyu teene Tsamááriátú tsááme cáhcujtsó Jetsóoke eenéhjáa dille ‘páneere muhdú o ícyahíjcyáné oke neébe’ néénéllíihye. ⁴⁰ Aamée néé dííbyeke diityémái dibye íjcyaki. Áánélliihyée muha

téoomíyí méijcyá míjcyoojícú. ⁴¹ Áijyúu éhniíñevu mítyame cáhcujtsó díbyeke dibye úwaabóné illéébónema. ⁴² Aamée néé diille imúnáalleke:

—Tsá apáañéré múúhakyée u néenetu muha mecáhcújtsotúne. Muurá tsúuca muha páñetu melleebó dibye úwaabóne. Áanetu ímiáané muha mecáhcujtsó diibyéjuco Críjto íjcyane míamúnáake Pájtyetétsoóbe.

Tsáne ávyéjúúbé hájchikye Jetsóó bóhítsóne

⁴³ Átsihdyúu téhdune míjcyoojícútu muha mepée Tsamáaría iíñújitu Gariréa iíñújivu. ⁴⁴ Aanée muha mepéhíjcyánáa Jetsóó néé Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpikye imúnaa ávyéjúúlléityúne. ⁴⁵ Áronáacáa Gariréa iíñújí múnáa ímí díbyeke waatsúcupejtsó Jerotsaréerí pajtyeté wañéhjiri ditye úlléjénáa dibye méénúráityúronéhjí méénune iájtyúminéllíhye.

⁴⁶ Átsihdyúu muha tsiíñe méoomí Canáavu tétsihvúu nújpacyo bíínójpacyóvú dibye ípíívyéévétsooomívu. Áánacáhjáa tsaapi ávyéjúúbé hajchi Capenaóori íjcyaaabe cheméhi.

⁴⁷ Aanéhjáa tsúuca Jodéa iíñújitu muha metsáame teene Gariréa iíñújiríjyuco meíjcyane díbye ávyéjuube iwáájacúne tsáá Jetsóó élleveu. Aabée néé díbyeke díbyema ihjyávú ipyééne dibye íllíkye íbóhítsó ávyeta dsíjiveríjyuco íjcyáábeke.

⁴⁸ Áánéllíhyée neebe díbyeke:

—Ámuha muurá tsá oke mecáhcújtsóityuró méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca.

⁴⁹ Áronáacáa neébe:

—Ávyéjuúbej, áronáa ihdyu hájchíwu dsíjívétúné hajchótá íicúí óóma tahjávú péene bohíitso.

⁵⁰ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Tehdújuco, tsúúca muurá icyooca bohíjúcoobe daáchi.

Ahdícycane wa dipyej. Ahdújucóo dibye óómiñe dííbyeke icyáhjútsónema. ⁵¹ Aabéhjáa ihjávú úújetéébeke íúníu múnaa népejtsóhi:

—Tsúúca daachi bohíjucóohí.

⁵² Áánélliihyéhjáa dílloobe múijyú dibye bóhíine. Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Iijyúijyu révoónvébedi dííbyeke pajtyéné áíívyéé.

⁵³ Ehdúhjáa ditye úúbállénetu ítsááveebe ávyetáa téene ééveri Jetsóó dííbyeke néene tsúúca ílli bóhíjucóóne. Áánélliihyée téhdure pámeere ihyájkímú cáhcujtsó Jetsóoke.

⁵⁴ Ehdúu Jetsóó méénúráityuróné meenú Jodéa iiñújtu muha Gariréa iiñújvu meóómimye tétsihyi meíjcyánáaaca. Téénemáa botsíi tétsihvu míjyúcúréi méénuube méénúráityuróne.

5

Jipi vááúmeityúúbeke Jetsóó bóítsóne

¹ Ááné boonétúu muha tsiíñe dííbyema Jerotsaréevu méuubámyenú wañéhjivu. ² Áánáacáa técoomíyí tsátsii ‘Obééjámú lleehówa’ némeítsíí úníuri nújpacyo páábáwu heeberéómú ihjyúrí ‘Betéjda’ némeííba. ³ Áábá hallúrí 5-wava nújúwáwuúné íjcyáwáhjí pañétú hállúvátuméhjí,

úllétuméhjí, íjpi vaaúmeítyuméhjí, téhmehíjcyá teeba nóhjííñe. ⁴ Tsáijyúhjáa níjkyéji múnáajpi íñítyéne téébáwu nóhjihíjcyáhi. Aanéhjáa dibye nóhjíné boone tujkénuré éniivyéméjuco ímípyetéhíjcyáne. ⁵ Téijyúu íjcyaaabe diityé pañe ávyetáhjáa ³⁸ pijcyábájuco chémehíjcyaaabe. ⁶ Aabée tódsiúcunúúbeke Jetsóó ííténe waajácú téhajchótájuco dibye chémehíjcyáne. Áábekée neébe:
—Muúbe ¿muhdúami ú ijcyaj? ¿A ú imíllé u bóhííne?

⁷ Áánélliihyée neébe:

Ééero Ávyéjuúbej, árónáa tsá o píívyetéhíjcyatú nújpacyo nóhjicooca íícúí tujkénú o éníívyéiyóne. Íhya ihdyu tsaate oke píááboca o éníívyéne ó bohíjúcóóiyáhi. Tehdu o méénúyónáa tsijtye táihdéré éníívyehíjcyáhi.

⁸ Áánélliihyée Jetsóó nées dííbyeke:

—Ané wa ílluréjuco eene dííhbotámá dipye dihjyávuj.

⁹ Ehdúu dííbyeke dibye néénemáyé tsúúca íbóhííne ííhbotámá péjúcoóbe. ¹⁰ Téijyúu wáyeeévejcóójí íjcyánáa dibye ííbotámá pééne ávyéjujte ííténe nées dííbyeke:

—Muúbe, tsá eene dííhbota íjcyooji wáyeeévejcóójí u tsájtyéítyuróne.

¹¹ Áánélliihyée neébe:

—Árónáacáne oke bóhíítsoobe nées téénema o péékíí.

¹² Áánélliihyée néémeé:

—¿Aca muubá íjcyaaabe íveeki wáyeéévejcóójí uke táuhbáhi?

¹³ Áronáacáa tsá dibye wáájacújúcootú caabyé dííbyeke bóhítsóné mítyanéé míamúnaa íjcyámé pañe Jetsóo íjcyánéllííhye. ¹⁴ Áané boonétúu Jetsóo dííbyeke duurúvájá pañe íáptyúmííbeke nééhií:

—Muúbej, tsúuca muurá ú bohíjucóóhií. Aabe ímiááberéjuco díícyaco. Tsiíñe ímityúné meenújúcohdí éhniíñevu íjcyane uke ipáptyétuki.

¹⁵ Ehdúu Jetsóo dííbyeke nétsihdyu péébéhjáa botsíi úúballé ímíñeúvú avyéjútéké Jetsóo dííbyeke bóhítsóne. ¹⁶ Áané hallútúu imílleromé téijyuré Jetsóoke idsíjívetsóne íveekíváhjáa wáyeéévejcóójí dííbyeke dibye bóhítsóné hallútu. ¹⁷ Áronáacáa neebe diityéke:

—Muurá Llihíyó paíjyuvaré meke píáábohíjcyádújuco o píaabóné ihdícyáiyúre.

¹⁸ Ehdúu dibye néene éhniíñevu diityéké tsárívyetsómé imíllerá dííbyeke idsíjívetsóne. Tsáháa apááñéré táuhbaju néhdu wáyeéévejcóójí dibye íjcyátúné hallútú ditye dííbyeke dsíjívetsóityuróne. Téhdurée Píívyéébeke icyáánívahíjcyáábé tujkévevu íjcyane dibye nehíjcyané hallútú imíllémé dííbyeke idsíjívetsóne.

Iiye íjtsámeídyú Jetsóo méénutúne

¹⁹ Ehdúu éhniíñevúré ditye Jetsóoke pátsárijcyónéllii neebe diityéke:

—Muurá ímiááné tsá Píívyéébé Hajchi o íjcyaaabe ñná o méénúityuró oore o íjtsámeídyu. Muurá ihdyu Llihíyó méénúiyónéjuco o méénuhíjcyáne.

20 Aabe oke iwájuryéllii waajácútsohíjcyá páneevúré muhdú imyéénúíñévu. Muurá tajtyéeveri éhnííñévu tsíñehji dibye méénúneri ámuha méullévénúhi. ²¹ Muurá Llihíyó dsíjívemeke bóhítsódú o ímíllémeke o bóhíitsoóhi. ²²⁻²³ Tsá muurá Llihíyó miamúnaa muhdú icyahíjcyané diityémá ímíbájchóityúne. Muuráhjáa oke neebe teene o méénu pámeere oke iávyéjútso dííbyeke iávyéjútsoódúre. Aane oke ávyéjútsoótumé téhdure tsá díibye okée wállóobeke ávyéjútsoótúne.

²⁴ Muurá ímiáánetúré ámuhakye o néé íñe o néhijcyané lléébome okée wállóobeke cáhcujtsómé mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhí újcuíñe. Áámé hallúrí tsáhájuco ñná íjcyáityúne. Muurá iwágóóóvéiyónetu tsúuca pajtyémé ímí Píívyéébema íjcyáíñejcúvu. ²⁵ Ahdícyane ímiááné ámuhakye o néé wágóóóvéiyómé Píívyéébé Hajchi o íjcyáábé uwááboju lléébóíñe éévé tsúuca úújeténe. Aane ímiááné cáhcujtsómé tsá wágóóóvéityúne. ²⁶ Muurá Llihíyodityú tsááne mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhi. Áánevu oke ájcuube oke cáhcújtsómeke o ájcuki. ²⁷ Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke neebe miamúnaa muhdú icyahíjcyané diityémá o ímíbájchoki. ²⁸⁻²⁹ Métsájúréévedí ehdu ámuhakye o nééneri. Muurá ímiááné iéévé úújetéjyú pámeere dsíjívéhíjcyámé íhñijkyénetu ijchívyéé pámeekéré o píúvácoóca. Áamedityú ímiánéjcuú úráávyehíjcyámé tsáhájuco muhdú íjcyáityúne. Áánetu ímítyunéjcurée úráávyehíjcyámé

ícúbáhráméiíhi.

Íinetú Jetsóoke mewáájacúne

³⁰ Muurá tsá iná oore táijtsaméiyi o méénúítyuróne. Okée wálloobe Llihíyóré oke néhdújuco míamúnaa muhdú íjcyanéjuco o néhijcyáne. Tsá oore o ímillédú o méénuhíjcyatúne. ³¹ Muurá oore muubá o íjcyane o némeícyá tsá múha oke cahcújtsóítyuróne. ³² Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóaa óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco muubá o íjcyane. ³³ Áábe éllévúu muurá ámuha tsaatéké méwallóó ditye óhdityu idíilo dííbyeke. Áánéllíhyéé úúbáleebe ímiááne muubá o íjcyane. ³⁴ Áronáacáa tsá dibye úúbálléneturé o wáájácúmeítyú Píívyéébedítyú o tsááneé. Áronáa ihdyu o nées téhdújucóo óhdityu dibye néhijcyáné ámuha mecáhcújtsóne mepájtyetéki. ³⁵ Muuráhjáa ámúhake waajácútsoobe ímiá uwáábojúvú éhne múúne peetéj tééveri tsíeméné maájtyumíné mewáájacúdu. Aanée dibye úwáábohíjcyáné muurá wahájchotaré ímí ámuha méjtsúcunúráhi. ³⁶ Áronáa dibyée oke bóhówátsohíjcyáné éhnííñevu páñetu ó bóhówátámeihijcyá páneere okée Llihíyó níwaavéné o méénuhíjcyáneri. Téénetu muurá ámuha méwaajácújúcoorá ímiáánée oke dibye wálloóne. ³⁷ Aabe ámuha maájtyúmítúroobe óhdityu nehíjcyá ímiáánéjucóo oke iwálloóne. ³⁸ Áábé uwááboju tsá ámúhake ucáávehíjcyatú dííbyeke ámuha mecáhcújtsótúnéllíhye. ³⁹ Muurá ámuha mééévehíjcyará Píívyéébé waajácuháámí muhdú óhdityu néhijcyáné ámuha múijyú

medsijivéjúcóóityúne bóhí meújćuroki. ⁴⁰ Áronáa tsá ámuha meímíletú oke mecáhcújtsóne óhdivu meíhvéjtsámeíñé téénevu ámúhake o ájćuki.

⁴¹ Áronáa tsá o íjyácunútú míamúnaa oke ávyéjújtsóiyóneri. ⁴² Muurá ó waajácú múhdurá ámuha menéeme Píívyéébeke mewájyutúne.

⁴³ Muuráhjáa diibyéjuco Llihíyó nééjuri ííñujívú o tsáábé uwáábori tsá ámuha meíćúvehíjcyatúne. Ááne eene tsijtye íííbúwaríyé ámuha éllevu itsááne íhdityuré újćune úwáábóneríyé ámuha meíćúvehíjcyáhi. ⁴⁴ ¿Muhdú ámuha oke mecáhcújtsóiyá kiá eene ámuha tsamééré maávyéjútsócatsíhijcyané íjcyánaáaca? Tééneríyé ámuha meíjcyame tsá meíćúvehíjcyatú apáábyéré íjcyabe Píívyéébe ámúhake ávyéjújtsóiyóneri.

⁴⁵ Aane méijtsúcunúdí ámúhá imítyú ámúhá hallúvú Llihíyoke o úúballeíñe. Muuráhjáa ihdyu Moitséeúvuré tsúúca ámúhá hallúvú úúballé dííbyé uwááboríi ámuha mepájtyetéíñe meítsúcunúhíjcyároóbe. ⁴⁶ Muuráhjáa díbye úwaabóné ímí ámuha mecáhcújtsoca idyé téhdure ímí oke ámuha mecáhcújtsóiyáhi. Muuráhjáa óhdityu íjcyané uwááboju caatúnuhíjcyáabe. ⁴⁷ Áané uwáábóo ámuha ímí mecáhcújtsómejíí ¿muhdú mecáhcújtsóiyá ámúhake o néhijcyáne? Ehdúu neebe Jetsóo.

6

*Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Rc 9.10-17)*

1 Ááné boonétúu dílbyema muha mepéé Gariréá unéú tsaúuré ‘Tibéeria’ némeíú tsiñéjcuvu. 2 Áijyúu mítyane míamúnaa múúhakyé úraavyé méénúráityuróné chéméméhjike díbye bóhítsohíjcyané íajtyúminéllíhye. 3-4 Téijyúu pajtyété wañéhjí tsúúca lléeváíñáa muha caméhbaúvú mepééme téhbaú déjucóvú meúújetétsihvu ácúúveébe. 5 Áánemáa diitye míamúnáake ííténe neebe Perípeke:

—¿Aca kiátú íñe majcho méújcuú íjtyéke memájchótsoki?

6 Ehdúu neebe muhdú dílbyeke díbye íañújcuki. Waajácúroobée muhdú imájchótsoíñé diityéke.

7 Aanée díbye díllónéllí Perípé néehíí:

—Muurá 200-jivámá majcho meújcuróné tsá úújetéityuró diityédívú áyánéwuújí maajcúrónáaaca.

8-9 Áánéllíhyée Tsimóo Péedoró nahbe Aderée néé Jetsóoke:

—Áánúwúudíhya 5-hova tsebáádatu méénúmeíñé paáhónema míityétsi amóóbemútsi. Árónáacáubá tsá tene úújetéityuró áyámedívujíivari.

10 Árónáacáa Jetsóo néehíí:

—Méne pámeere íahcúbaki.

Ahdújcóo muha menéénéllí ditye áhcubáné 5,000-meváubáhjáa íjcyame. 11 Aabée teene páahóóné iékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánemáa múúhakyé díbye ájcune muha méwajtú pámeekére. Áhdurée amóóbemútsikye muha mewajjtune úújeté pámehdívúre. 12 Aanée pámeere tsaímíyé óóvéne boone múúhakyé neébe.

—Cóeene mepíhcyú tene iwágóóóvétuki.

13 Ahdújucóo pátyeevéne muha mepíhycúné 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpe. 14 Ehdúu méénúráíturóné Jetsóó méénune íájtjúmíne tsaate néjcatsíhi:

—Ímiáánéha diibyéjuco áánu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi éhneváa ííñujívú tsááiíbye.

15 Áánemáa imílleromé peecutére dííbyeke pañtúejpi ávyéjúúbedívú ipícyoóne. Aanée iwáájacúne múúhadítjú iye peebe caméhbaúvu.

Nújpácyó hallúrí Jetsóó úllene

(Mt 14.22-27; Mc 6.45-52)

16-17 Ááné iijyúnúvúu muha dííbyé mamyé mú mepéé mííneri Capenaóovu tsíñejcúeuri íjcyácoomívu. Áijyúu tsúúca péjcohréjuco néénáa tsá Jetsóó múúhama íjcyatúne. 18 Áánáacáa mítyane nohji ávyétá ihnáhó kíjyeba íjcyáneri. 19 Aamée muha píínéuríjyuco meíjcyame máájtyumí díbye tsáane nújpácyó hallúrí úlleebéré múúhá tujkévetu. Ááneríi muha méíllityéhi. 20 Árónáacáa neebe múúhakye:

—Oóre, méíllityédíñe.

21 Áánéllihyéé muha méujcú dííbyeke mííne pañévu. Aamée tsúúca muha méúújeté muháa mepétsihvu.

Jetsóoke míamúnaa néhcone

22 Ááné tsijcyoóójíhjáa múúha déjuvu ítsaavémé apáámíree míine íjcyámíri muha mepéémema Jetsóó péétune. 23 Áánáacáhjáa tsímihji Tibéeríá

cóómityu tsámihji wajtsí dibyée Píivyéébeke ityéhdújtsóne áyaróné majcho mítyámedívú úújetétsótsíj pihívu. ²⁴ Aanéhjáa tétsihyi dííbyeke iájtyúmítúnéllii témihjiri pééme múúha déjutu Capenaóovu dííbye néhcovu.

Medsíjivéjúcóóityúne bóhívu meke Jetsóó ájcune

²⁵ Aamée tsúúca múúhadívú úújetémé dííbyeke nééhií:

—Uwááboóbej, ¿acáa múijyúrá u tsáá íllevu?

²⁶ Áronáacáa neebe diityéke:

—Ímiááné ámúhake o néé ámúhakyée o májchótsónélliihyéré oke ámuha menéhcohíjcyáne. Tsá ámuha oke menéhcohíjcyatú méénúráítyúronéhjí o méénune ñná nééiyóné ámuha mewáájácuki. ²⁷ Tsá múu íjyácunútú majchóri múhajchótá ámuha tééne tájpi mejjyáíñeríjívarí. Múu táuwáábori íjyácunú teene majchódú nééne múijyú ámuha medsíjivéjúcóóityúne bóhí meújcúíñeri. Áánevu muurá ámúhake o ájcu Llihíyó oke meménuube míamúnáájpídívú ó ípívyeevéhi.

²⁸ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha Píivyéébe ímilléné méméénúiyáhi?

²⁹ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Muurá ímíleebe okée dibye wállóónéllii ííñujívú o tsáábeke ámuha mecáhcujsóne.

³⁰ Áánélliihyée néémeé:

—¿Aca ñná díwákimyéi? Ané cána méénúráítyuróné meenu uke muha mecáhcujsó

diibyéjuco miamúnáake pájtyetétsóiibye u íjcyane.
³¹ Muuréváhjáa múúhá ihdé múnáaúvú manáa májchohíjcyá ínéubará píívyétúné iíñújri íjcyácoóca. Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébe diityé éllevu majcho dójcotsó níjkyéjitu.”

³² Ehdúu Jetsóoke ditye néénéllii neébe:

—Ímiáánéjucóo Moitséeúvú tsá diityéké ácu híjcyatú majchóvú téjyu. Muuráhjáa ihdyu Llihíyóré dócótsohíjcyá diityé éllevu teene ‘manáa’ némeíñe májcho. Aabe muurá imíllé ámu hákye íajcune teene majchódú néene mújyú ámuha medsíjivéjúcúoóityúne bóhívu. ³³ Muuráhjáa teene majchódú o néébeke níjkyéjitu oke wálloobe ííñujívú miamúnáake téene bóhívu o ájcuki.

³⁴ Áánélliihyé neéme dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané ihdyu múúhake paíjyuvaré dáácu híjcyá téeméne májchotu.

³⁵ Áánélliihyé neébe:

—Oo muurá teene majchódú o néébe mújyú medsíjivéjúcúoóityúne bóhívu ó ajcúhi. Aane ímiááné oke cáhcujtsómé tsáhájucó muhdú éhniíñevu tsaímíyé íjcyáíyóneri íjtsámeityú éhne múúne memájchóne maádóne tsiíñe maájyabáávatémé memájchóíyóneri maádóíyóneri meíjtsámeídyu. ³⁶ Árónáa ihdyu íñe ámu hákye o néhijcyádú jíveekí ámuha tsá oke mecáhcújtsotú ímiááné diibyéjuco o íjcyáábeke tsúúca ámuha oke maájtyúmíróme? ³⁷ Muurá Llihíyó neéjuri oke cáhcújtsómeke tsá o cátúhtsóityuróne. ³⁸ Tsáháa

níjkyéjitu oke dibye wállóotú o ímilléné o méénuki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá oke dibye táuhbané o méénuki. ³⁹ Aabe tsá ímíletú ópée o pájtyetétso óhdivu dibye íhvéjtsómedítýú tsaate wágóoovéne. Imíllebe páneere nihñéétsihvúré tsíhdyuréjuco ímíbáávyécooca pámeere pájtyeténe. ⁴⁰ Muurá imíllebe okée dibye wállóóbeke cáhcujtsómé mújyú idsíjívéjúcóóítýúne bóhí újcune. Muurá dsíjívémeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyécoóca.

⁴¹⁻⁴² Ehdúu Jetsóó majchódú néébe níjkyéjitu itsááne diityéké néénetu dííbyeke cáhcújtsotúmé dííbyedítýú nééhíi:

—Áánerá aabye Jotséé hajchi Jetsóó wájácú cáánímútsikye menéébe ¿muhdú ívane néé níjkyéjitu itsááneé?

⁴³ Áánéllihyée neebe diityéke:

—Ayécó óhdityu ámuha meíhjuváne.

⁴⁴ Muuráhjáa Llihíyó oke wállóobe míamúnáake óhdivu íbúwájtsótuca tsá múha pájtyetéítýuróne. Aane muurá oke cáhcujtsómé dsíjívémeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávyécoóca.

⁴⁵ Muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpi waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébere diityéké úwaabóhi.” Ehdú dibye úwaabóné lléébome oke úraavyéhi.

⁴⁶ Árónáa tsá múha ájtyúmitú dííbyeke. Apáábyéré ihdyu ó ájtyumí dííbyeke dííbyedítýúu o tsáánéllíihye.

⁴⁷ Aane ímiááne ámúhake o néé oke cáhcujtsómé tsúúca újcune mújyú idsíjívéjúcóóítýúne bóhi.

48 Áánevu majchódú o néébe ó ajcúhi. 49 Muuráhjáa ámúhá ihde múnáaúvú ínéubará píivyétúné iínújiri ijcyácooca ‘manáa’ némeíñé májchoromé dsíjivehíjcyáhi. 50 Áánetu íñe icyooca ó ihjyúvahíjcyá tsííñere níjkyéjéne íjcyáne májchori, teene májchome mújyú dsíjivéítýúne májchori. 51 Aabe ó ijcyá teené majchódú o néébe níjkyéjitu o tsáábe míamúnáake bohíivú o ájcuúbe. Aane bohíivú o ájcuube míamúnaa ipájtyeté ó dsíjiveéhi. Áánéllii táuwááboju majchódú nééne cáhcujtsómé tsá mújyú dsíjivéjúcóóityúne.

52 Ehdúu Jetsóó néénetu tsaate múhdurá íjtsámeíñe néjcatsíhi:

—Ínáami aabye ehdu meke nehíjcyaj. ¿Aca muhdú meke íhyéécovu dóótsóíyoóbe?

53 Áánélliihyéee neebe diityéke:

—Muurá ímiáané Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébe héécó dóótume tsá újcúityú mújyú idsíjivéjúcóóityúne bóhi. Téhdure tátyujpácýó ádotúme tsá újcúityú téene bóhi. 54 Áánetu ihdyu táhyéécó dóóme téhdure tátyujpácýó ádome újcuú téene bóhi. Muurá oke cáhcujtsómé dsíjivémeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímíbaávyécoóca. 55 Muurá tájpi ímiá májcho. Áhdure tátyujpácýó ímiá ádo. 56 Áánéllii téneecu óóveme ímí óóma nahbévájcatsíhi. 57 Muurá Llihyó okée wálloobe ímiáané ijcyáhi. Áábe tájpi ó icyahíjcyáhi. Áánéllii oke cáhcujtsómé tatyájpí ijcyáhi. 58 Ehdu íñe ó nehíjcyá tsííñere májchoma níjkyéjitu o tsááneé. Aane májchome újcuú mújyú idsíjivéjúcóóityúne

bóhi. Tsá ‘manáa’ némeíñe májchódú tene néetu éhnée méihdé múnáaúvú teene májchoromé dsíjívéhíjcyáne májchódu.

⁵⁹ Ehdúu Jetsóó úwaabó Capenaóovu pihcyáávéjá pañévu.

Medsíjívéjúcóóítyúne bóhi meújcúne uwáábo

⁶⁰ Aanée muha meíjcyaromé mewáájácútúnéllii ménéjcatsíhi:

—Tsáháubá múha lléébóítyuró muhdú tuhúwu díbye úwaabóne.

⁶¹ Ehdúu téénetu muha meíhjuváné iwáájácúne neebe múúhake:

—¿A múhdurá ámúhake pajtyéné o úwaabóne?

⁶² Awááréjucóubá Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe ámuha meííténeríyé cáamevu ópée o tsáhullévú o péeca múhduréjuco ámuha meíjcyáiyóne. ⁶³ Muurá íhdyu Píívyéébé Apííchoj tééveríyé meújcú múijyú medsíjívéjúcóóítyúne bóhi. Tsá meere teene meújcúítyuróne. Aane íñe ámúhake o nehíjcyáne Píívyéébedítyú tsáane ímiááne meke ajcú téene bóhívu. ⁶⁴ Áronáa ijcyámé tsaate ámúhadítyú teene icyáhcuítsóiyóné ímíletúme. Ehdúu neebe Jetsóó íhdéjuco caatyé dííbyeke cáhcújtsóityúné iwáájácúnema. Áhdurée waajácuube íhdéjuco caabyé dííbyedívú méénútsoíñe. ⁶⁵ Áanélliihyée neébe:

—Ehdúu míamúnáa múhdurá nééne o wáájácúne ó nehíjcyá Llihíyó óhdivu íbúwájsótuca múha pájtyetéítyuróne.

66 Ehdúu dibye nétsihdyu múúhama péhíjcyámedítýú mítyame ílluréjuco dííbyeke ííhvéjtsóne pééneé. 67 Áánetúu múúhakyé neébe:

—¿A téhdure idyé ámuha méimíllé oke méíhvéjtsóne óhdityu mepééneé?

68 Áánélliihyée Tsimóo Péédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aca múhdivú muha mecátsípáávéne uke méíhvéjtsóiyá apááñéré díuwaáboju mújyú medsíjívéjúcóóítýúne bóhívu meke ájcúnáaáca? 69 Muurá muha tsúúca uke mecáhcujtsóhi. Aame muha méwaajácú ímiáané diibyéjuco Píívyéébé Hajchi míamúnáake u pájtyetétsoobe Críjto u íjcyane.

70 Áánélliihyée neebe múúhakyé:

—Muuráhjáa amúhakyé ó ujcú amúhakyé o mámyénuki. Árónáa íjcyabe tsaapi amúhadítýú ímítýuube ávyétá naavéné íjcyáabe.

71 Ehdúu Jetsóo néé Tsimóo hajchi Jóódáke íñéerone múúháejpi íjcyároobéhjáa dííbyedívú méénútsoíñé iwáájácúnema.

7

Íñahbémú Jetsóoke cáhcújtsotúne

1 Áané boonétúu muha Jetsóoma mépehíjcyá pahúllevaré Gariréa íñújiri. Tsáháa dibye ímíllétú Jodéa íñújiri íjcyane téhullé ávyéjútée dííbyeke dsíjívétsóllehíjcyánélliihye. 2-3 Árónáacáa téijyu ‘nújuwáané wañéhji’ némeíñé lleevárijyuco íjcyánéllii íñahbémú néé dííbyeke:

—Wa bo ihdyu dipye Jodéa iĩñújvu ukée cáhcujtsómé téhulle íjcyame iájtyúmi méénúráityúronéhjí u méénuhíjcyáne. ⁴ Muurá ehdu nénehji méénuhíjcyaaabe tsá téévénéúvú méénúityuró díbyeke pame wáájacúné íimílléhajchíjyu. Aanéjííva wa ihdyu méénuhíjcyá uke miamúnaa iwáájacuki.

⁵ Ehdúu iñahbémú Jetsóoke néé díbyeke téhdure icyáhcujsótúnéllihye. ⁶ Áánéllihyée neebe diityéke:

—Árónáa téhullévú o pééíñe éévéi tsá úújetétúne. Ámuha ihdyu mépiivyété ihdícyáijyuré téhullévú mepééneé. ⁷ Muurá ámuha tsamééré íji múnaa meíjcyame tsá metsárílléjcatsityú tsahdúré ámuha menéénéllihye. Áánetu oke tsaríllémé ditye ímityúné ícyahíjcyáné diityédívú o bóhówátsohíjcyáné hallútu. ⁸ Áánéllii wái ámuháyé méuubámyenuj. Óvíi ihdyu taéévé úújeté o péékií.

⁹ Ehdúu Jetsóo iñahbémuke iñééne coévá tétsihvúré Gariréa iĩñújvu.

Wañéhjiri Jetsóo íjcyane

¹⁰ Aabée bóónétúi iñahbému déjutu teene wañéhjivu péébema muha mepééhií. Árónáacáa tsá boohówáneúvu dibye úújetétúne. Wáájacúratúnée tétsii díbye. ¹¹ Áijyúu ávyéjulte néhcohíjcyá díbyeke. Díllohíjcyámée pamévakéré caabyé dibye íjcyane.

¹² Áábedityúu miamúnaa ihjyúvahíjcyá páhduvé. Tsaatée nehíjcyá ímiáábé dibye íjcyane. Árónáacáa tsijtye nehíjcyá ímityuube íjcyaaabe íllure miamúnáake állihíjcyáne.

13 Ehdúu dííbyedi téévéneúvúré ihjyúvahíjcyámé ávyéjyjtédí iíllityénema.

14 Aabée Jetsóo wañéhjí pínéévénaa duurúvájá pañévú úwaabóhi. 15 Aanée imíwu díbye úwáábóneri diitye ávyéjyjte iúllévenúne née dííbyedítyu:

—¿Aca kiátú aadi ehdíívaíñé wáájacúné waajácúháámíubáree íítehíjcyáábejíívari?

16 Áánéllíhyée neebe diityéke:

—Tsá oore táííbúwá íjtsaméityu o újcune o úwáábotúne. Muurá ihdyu okée wállóóbé uwaábóré teéne. 17 Aane cáhawáá óví díbye ímillédú íjcyame waajácú kiátú tsáané uwaábó o méénuhíjcyáne. 18 Muurá tsaate íhdityúré iújcune úwaabó diityéke míamúnaa íávyéjújtsokíye. Áánetu ihdyu okée wállóóbeke íávyéjújtsóné ímillémé ímiáané tehdújuco úwáábohíjcyáne.

19 Muuráhjáa Píívyéébe muhdú ámuha meíjcyáiñé taúhbajúvú ámúhakyé ajcú Moitséeúvuj tééveri. Árónáa muurá tsá ámuha tsaatéubáre tene néhdu meíjcyatúne. Aame ¿ííne hallútú ámuha méimíllé oke mellííhyanúne?

20 Áánéllíhyée tétsii íjcyame née dííbyeke:

—Naavénéhaca dípañe. ¿Aca múha uke imíllé illííhyanúne?

21 Áánéllíhyée neebe diityéke:

—Ááneráhjáa tsáneere wáyeéévejcóójí tsáápiikye o bóhiítsóné múhdurá ámúhakyé pajtyéhi. 22 Árónáacáa muurá Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri méénútúróné taúhbaju ámúhá íhdé múnáaúvú méénuhíjcyádújuco wápíj tsííméneke ámuha tsáijyu

wáyeéévejcóójí íjcyaróné mekihdyahírótsohíjcyáne. ²³ Ehdú muurá téhdure ámuha méméénuhíjcyá tsáiyu wáyeéévejcóójí íjcyaróné teene taúhbaju ámuha mewáágóótuki. Aame ¿íveekí muhdú ámuha menéene óhdi méijyácunúhíjcyá tsáápiikyéree téjcooji o bóhítsóné hallútu? ²⁴ Tsá múu peecútéré tsáápiikye ‘íllu uú’ néétune. Ímiááné múu díbye íjcyanéjuco nééeneé.

Muubá íjcyane Jetsóó nééeneé

²⁵ Ehdúu Jetsóó néénéllii Jerotsarée múnaa néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áábyeke ditye néhcohíjcyatú idsíjívetsoki? ²⁶ Áróobeke ¿keená tsaatéubaré iná nééeneé? Áánélliihyéubá bo ávyéujte íjcyarómé cáhcujtsó ímiááné díibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóiibye Críjto díbye íjcyane. ²⁷ Áronáacáubá tsá díibye íjcyatúne. Muurá méwaajácú kiá múnáajpí díbye íjcyane. Muurá ihdyu míamúnáake pájtyetétsóiibye tsáácooca tsá múha wáajácúityú kiátú díbye tsááneé.

²⁸ Ehdúu Jetsóodítýú ditye íhjuváné iwáajácúne duurúvájá pañévú iúwáábótsihvu neébe:

—¿A ámuhává éhne méwaajácú kiá múnáajpí o íjcyane? Áronáacáa tsá oore táábúwaríyé o tsáátune. Muuráhjáa o tsáá ímiáábé íjcyáabeke ámuha mewáajácútuube oke wállóónélliihye. ²⁹ Áánetu ihdyu ó waajácú díibyeke okée wállóobeke.

³⁰ Ehdúu Jetsóó nééné hallútú imíllerómé díibyeke iékeevéne. Áronáacáa tsá ditye ékéévetú

iéévéi úújetétúnéllíihye. ³¹ Áróóbekée tsijtye mityame cáhcujtsómé néjcatsíhi:

—¿Aca íhya tsijpi itsáaca áánú ehniíñevu méénúráityúronéhjí méénúiyáhi?

Paritséómú Jetsóo éllevu ekééve múnáake wállóone

³² Aanéhjáa dibye méénuhíjcyánéhjiri míamúnaa íhjuvahíjcyáné paritséómú lleebóhi. Aanéhjáa múhdurá llúúvájte avyéjútémá diityéké pájtyénélli wallóomé duurúvájá tehméjteke dííbye éllevu diitye iékéévéébeke itsájtyeki. ³³ Aamée dííbyedívú wájtsínáa pámeekéré neébe:

—Tsá ámúhama múhajchótá o íjcyáityúne. Muurá wahájchotaré o íjcyátsihdyu ó oomíjyúcoó okée wállóobe éllevu. ³⁴ Áijyu muurá ámuha oke menéhoromé tsá maájtyúmíityú kiá o íjcyáhullévú ámuha meúújetéityúrónéllíihye.

³⁵ Áánéllíihyé tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya kiávú péébeke maájtyumíjúcóóityúné eene neébe? Íhya mityá íñe kiáhjí tsííñé iíñúji múnáa pañe memúnaa jodíómú mújtáme éllévúréjuco dibye pééíñe. ³⁶ ¿Aca íhya tsáma muhdú nééíñe eene meke neebe dííbyeke menéhoromé dibye íjcyáhullévú meúújetéityuróne?

Píívyéébé Apííchó Jetsóoke cáhcújtsómé pañévú úcaavéne

³⁷ Aanée nihñéejcójiréjuco tsúúca teene wañéhjí pájtyéijcyóójí Jetsóo kéévánécoba nééhií:

—Tsaate ádópivyémé taéllevu metsa o íjchoki.

³⁸ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééne oke

cáhcújtsómé íbuúúné pañévú téhiñe ípívyééveíñe íñujpácýó bohíívú ájcúnéj tehíñe.

³⁹ Ehdúu nehíjcyaaabe dííbyeke cáhcújtsómé pañévú Píívyéébé Apííchó úcaavéné diityéké túkévétsoíñe íñeéiyóne. Áronáacáa tsáhái téijyu tene tsááiñe éévé úújetétú diibyée Jetsóó teene wállóoiibye íavyéjuvúi óómítyúnéllíihye.

Pahdúváré Jetsóodítyú míamúnaa íjtsámeíñe

⁴⁰ Aanée tsaate dibye íhjuváné illéébóne néehíí:
—Ímiáánéha diibyéjuco aabye éhneváa Píívyéébé íhjuu uubálle múnáajpi tsááiíbye.

⁴¹ Téhdurée tsijtye néehíí:
—Diibyéjuco muurá aabye Críjto éhneváa míamúnáake pájtyetésóíbye.

Áronáacáa tsijtye néehíí:

—Áronáa Gariréa iíñúji múnáajpi tsá Críjto íjcyáítyuróne. ⁴² Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééne Dabííúvúj tsíiménémúhaabe dibye íjcyáiñe dííbyeúvúhjáa ícyahíjcyacóómí Berée múnáajpi.

⁴³ Ehdúu míamúnaa páhduváré íjtsámeí Jetsóodítyu. ⁴⁴ Áijyúu tsaate imíllerá dííbyeke íekeevéne. Áronáacáa tsá ditye tehdu méénutúne.

Ávyéjujte tsá Jetsóoke cáhcújtsotúne

⁴⁵ Aanée diitye duurúvájá tehméjté dííbyeke íekééve tsáárome íévejtéré oomíhi: Aaméhjáa diitye parítséómuma llúúvájte avyéjujtédívú úújetémeke népejtsóme:

—¿Kiávújuco dííbyej? ¿Íveekí tsá ámuha metsívatúne?

⁴⁶ Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—¿Muhdú íiné hallútú méékééveé túútavané ihjyúváabekéjǵivari? Tsá muurá múha mújyú tehdu ihjyúvatúne.

⁴⁷ Áánélliihyéhjáa néeme diityéke:

—Áánélliihyéha íllure ámuha dííbyedívú máállítsámeihi. ⁴⁸ Tsá muurá avyéjunte íjcyáromedítýú tsaatéubaré cáhcújtsotú dííbyeke. Téhdure muha meíjcyarómé tsá mecáhcújtsotúne.

⁴⁹ Apáámyéré ihdyu ímityúmé Píívyéébé taúhbaju wáájácutúmé íjtsúcunú dííbyéjucó Críjto íjcyane.

⁵⁰⁻⁵¹ Ehdúhjáa ditye néénéllii diityéejpi Nicodéémó tsápejcóo Jetsóoke ááhívéjeebe néé diityéke:

—Muurá taúhbaju néé tsá peecútéré tsáápihdívú meícúbáhrátsóityú díbye íiná méénune ímíñeúvú mewáájácutúhahjǵíjyu.

⁵² Áánélliihyéhjáa néeme dííbyeke:

—Íúubá bo téhdure Gariréa íiñúji múnáajpij! Cáhawáa Píívyéébé waajácuháámí dehve u wáájácu tsá muurá Gariréa íiñúji múnáadítýú dííbyé ihjyú uubáalle múnáajpi íjcyaiñé némeítýúne. ⁵³ Ehdúhjáa dííbyeke íñééne ihjyáhañévuréjucó ditye pééneé.

8

Ihdícyámema ícyahíjcyáne wáalle

¹ Áánetúu Jetsóoma muha mepéé oríívo bájú íjcyátsihvu. ² Aamée idyé tsíjcyooji tsiíñe muha méoomí duurúvajúvu. Átsihvúu míamúnaa dííbyedívú píhcyáávemeke íácúúvéne úwááboóbe.

³ Áánáacáa taúhbájú uwáábojtémá paritséómú tsivá ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke

ityúvááolleke. ⁴ Áállekéé Jetsóó tééjá pañe íjcyáábe éllevu itsájtyéne díbyeke néemeé:

—Uwááboóbej, áámye ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke muha métuvááóhi. ⁵ Muuráhjáa Moitséeúvú taúhbaju néé ehdu néené walléémuke medsíjívétsoíñé néwayúúnevu maáámúneri. ¿Ácooca muhdú u néé téénetu?

⁶ Áánélliihyéé íllure icyánóóvéne íhyójtswari caatúnuube ííñuji. Ehdúu Jetsóoke néeme muhdú díbye nééne díbyé hallúvú iúúbálléroki. ⁷ Aanée éhnííñevúré ditye dillónéllii icyánohjúcunútsihdyu neébe:

—Ané óvíi ihdyu ámúhadítyú mújyúubá ímityúné méénuhíjcyátuube áámútujkénú dílleke.

⁸ Ehdúu íñééne tsiiñe icyánóóvéne caatúnuube ííñuji. ⁹ Aanée ehdu díbye néérónáa waajácúmé ímityúmé íjcyane. Aamée ílluréjuco tsáápiitsadí péécunúne. Tujkénúu kéemejte péécunúhi. Áané boonée iiyéjuco dille cóevané tétsihvu Jetsóó úniúvu. ¹⁰ Aanée Jetsóó icyánohjúcunútsihdyu ñtécunú iiyéjuco tétsihyi íjcyáalleke. Áállekéé neébe.

—¿Aca kiávújuco íñe díhyallúvuné úúballéme? ¿A tsá íñe uke muhdú ditye méénúityúne?

¹¹ Áánélliihyéé neélle:

—Íhya tsáhaj.

Áánélliihyéé idyé Jetsóó néehíi:

—Téhdure o íjcyároobe tsá muhdú uke o méénúityúne. Ahdícyane wa dipyej. Tsiiñe ihdyu ímityúné meenújúcohdíñe.

Imiáájuvu míamúnáake Jetsóó wáájácutsóne

12 Ááné tsiíjyúu tsiíñe míamúnáake úwááboobe néehíí:

—Muurá peetédu o néébe ííñjiri o íjcyáabej téeveri míamúnaa ímiá uwááboju waajácúu peetédu nééne bohíwú diityéké ájcune. Aane oke cáhcujtsómé tsáhájucó éhne múu cúúvétsihyi íjcyadu ímítýúné pañe íjcyatúne.

13 Áánéllihyée paritséomú néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí eene ehdu uure ú némeíhi? Tsá muurá múha uke cáhcújtsóityuróne.

14 Áánéllihyée neébe:

—Áánerá ímiááné o néehíí. Muurá ó waajácú kiátúhjáa o tsáhullévú o pééíñe. Aane tsá ámuha mewáájácúne. 15 Muurá míamúnáa íjtsaméiyé ámuhá pañe íjcyánéllii ehdu óhdityu ámuha méjtsámeíhi. Áánetu ihdyu tsáhái ícyooca múhdityú o néétu muhdú ditye íjcyane. 16 Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyané diityémá o ímíbájchoca ó nééiyá ímiáánéjucó muhdú ditye ícyahíjcyáne. Árónáa tsá oore o méénúityuróne. Okée wáalloobe Llihíyoma muhcsi méméénúiyáhi. 17 Muurá ámuhá taúhbaju néé míityétsi íná pájtyene úúbállécooca mecáhcujtsóne. 18 Ahdu muurá íñe ó némeíhijcyá ímiááné muubá o íjcyane. Áábeke oke Llihíyó waajácú okée wáalloóbe.

19 Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—¿Aca kiá diibye Díícyááníí?

Áánéllihyée neébe:

—Oke ámuha mewáájácúmejíí méwaajácúiyá Llihíyoke. Muurá oke ámuha mewáájácuca téhdure méwaajácúiyá dííbyeke.

²⁰ Ehdúu Jetsóó úwaabó duurúvájá pañe Píívyéébé ïcúvé dsiïdsi pícyámeihíjcyátsihyi íjcyámeke. Áróobekée téjyju tsá múha ékéévetú íéévéi úújetétúnéllíihye.

Jetsóoke cáhcújtsotúmé tsá úújetétyú dííbyedívu

²¹ Ááné boonétúu idyé tsiíñe neebe diityéke:

—Tsúúca muurá ámúhadítyú o péjúcoóhi. Áábeke ámuha oke menéhcoromé tsá maájtyúmíityúne. Ámuha médsíjiveé ámuhá imítyuháñé ímíbbáavyetúmére. Áánéllii o péhullévú tsá óhdivu ámuha meúújetétyúne.

²² Ehdúu Jetsóó néénéllii tétsihyi íjcyame néjcatsíhi:

—Dsiíjívétsámeíiibyébáhaja. Íjcyátúnéllii neebe dííbyedívú meúújetétyúne.

²³ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Ámuha muurá míamúnaa íji múnaáre. Áánetu tsá íji múnáajpi o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu níjkyéjitu o tsááhií. ²⁴ Áánéllii ámúhake o néé diibyéjuco míamúnáake o pájtyetétsóóbeke cáhcújtsotúmé ímítyú ímíbbáavyetúméré dsiíjiveíñe.

²⁵ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—¿Aca muubá uú?

Áánélliihyée neébe:

—Muurá tsúúca ámúhake ó nehíjcyá muubá o íjcyane. ²⁶ Aane téhdure múhdurá ámuha meícyahíjcyáné ámúhake ó nééiyáhi. Árónáa okée

wáalloobe ímiáábé íjcyánéllii oke dibye néénere ámuhákye ó nehíjcyáhi.

²⁷ Ehdúu Jetsóó Cááni Píívyéébedítýú diityéké úúbálleroné tsá ditye wáájacutúne. ²⁸ Áámekée idyé neébe:

—Muurá Míamúnáájpídívúu o ipívyéévéébeke páwachékevu ámuha mewátyétyéhúcooca botsíi méwaajácuú muubá o íjcyane. Tsá táíjtsaméityúré o újcune ámuhákye o nehíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihiyó oke néénere ó nehíjcyáhi. ²⁹ Muurá diibye okée wáalloobe tsá kiá óhdityu íjcyatúne. Aabe tsá oke íhvéjtsotú dibye ímilléné o méénuhíjcyánéllíihye.

³⁰ Ehdúu dibye néénetu mítyame cáhcujtsó dííbyeke.

Naavénééjte

³¹ Áámekée neébe:

—Muurá íñe ámuhákye o nehíjcyané ámuha mecáhcújtsóne tehdu meíjcyáhajchíi ímiááné tahñéjte ámuha méíjcyáahi. ³² Aame ámuha ímiá uwááboju tsúuca mewáajacumé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu méímíjpyéteéhi.

³³ Áánéllíihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá muha Aavaráaúvúj tsíménémúhaabe meíjcyámeke jíveekí u néé íínetú muha meímíjpyetéíñe tehdu múhójtsí pañe muha meíjcyámekekéjívári?

³⁴ Áánéllíihyée neébe:

—Muurá ímiááné ímityúné méénuhíjcyámé tsá ímí íjcyatú éhne múúne tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame íjcyadu. ³⁵ Muurá tsaaté hójtsiri íjcyabe

tsá diityéejpi íjcyatúne. Áánetu ihdyu diityé hajchi diityéejpi. ³⁶ Ahdu Píivyéébé Hajchi o íjcyaaabe ámúhakye ímítýúnetu o ímíjpyetétsómé ímiááné ámuha méimíjpyéteéhi. ³⁷ Ímiáánéjucóhde ámuha Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe meíjcyarómé méimíllehíjcyá oke medsíjívetsóné íñe ámúhakye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsóiyóné meimíllétúnema. ³⁸ Muurá ihdyu Llihíyó oke túkévéjtsóneri ámúhama ó ihjyúvahíjcyáhi. Ahdu muurá ámúháj caani ámúhakye túkévejtsódújuco ámuha meícyahíjcyáne.

³⁹ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá ihdyu múúhá ihdé múnáajpi Aavaráaúvú múúháj caani.

Áánélliihyée Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné dííbyeúvúj tsíiménémúhaabe ámuha meíjcyaca dííbyeúvúu ícyahíjcyádú ámuha méíjcyáiyáhi. ⁴⁰ Aaca muurá íñe Píivyéébe oke túkévéjtsóneri ámúhakye o úwáábohíjcyáne hallútú tsá ámuha oke medsíjívetsóityuróne. Tsáháa muurá ehdu Aavaráaúvú néétune. ⁴¹ Árónáa ihdyu ámúháj caani íjcyadújuco ámuúha.

Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá íjcyaaabe tsáápiiye múúháj caani Píivyéébeé. Tsá tsijpi múúháj caani íjcyatúne.

⁴² Áánélliihyée Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné Píivyéébe ámúháj caani íjcyaca oke ámuha méwájyúiyáhi. Muuráhjáa dííbyedítýú o tsáá oke díbye wállóónélliihye. Tsáháa táííbúwaríyé o tsáátune. ⁴³ Aabe ámúhakye o

úwaabóné jíveekí tsá ámuha melléébohíjcyatúne?
⁴⁴ Muurá ihdyu ámuháj caani Naavéné íjcyánéllii
 dibye ímillédú ámuha méméénuhíjcyáhi. Muuráhjáa
 ípívyeevédújuco ímítyuube diibye dsíjívétso
 múnáajpi. Áábé pañe tsá ímiá íjtsaméi íjcyatúne.
 Apáañéré álliu dííbyé pañe íjcyáábedítýú ímichi
 teene tsahíjcyáhi. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ahdu ámuha menéénéllii
 tsá meímíletú ímiáané ámuhakye o néhíjcyaróné
 mecáhcujsóne. Áánetu ihdyu tsá múha oke
 nééítyuró ímítyuube o íjcyane. ⁴⁷ Muurá ihdyu
 ímiáané Píívyéébeéjté íjcyame imíllé dííbyé
 uwááboju illéébone. Áánetu ámuha dííbyeéjté
 mejjcyátúnéllii tsá meímíletú teene melléébone.

Aavaráatúvú íjcyátúnáacájucó Críjto ícyahíjcyáne

⁴⁸ Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—Ihdyúha ímiáánéjuco muha menéhijcyané
 Tsamáaría íiñúji múnáajpi u íjcyáábé pañe naavéné
 íjcyane.

⁴⁹ Áánélliihyée neébe:

—Áánerá tsá tápañe naavéné íjcyatúne.
 Muurá ihdyu ñná o méénúneri Llihíyoke
 ó ávyéjútsohíjcyáhi. Áánetu ámuha tsá oke
 maávyejúúletúne. ⁵⁰ Aane tsá o íjyácunútú oke
 ámuha maávyéjútsoíyóneri. Árónáa ihdyu Llihíyó
 imíllera oke ámuha maávyéjújtsóne. Aabe ihdyu
 óvíi muhdú néé oke ávyejúúllétúmeke. ⁵¹ Aane
 ímiáané ámuhakye o néé o néhijcyané cáhcujsómé
 mújyú dsíjívéjúcóóityúne.

⁵² Áánélliihyée neéme dííbyeke:

—Ímiáánéhaca dípañe naavéne. Muurá eene ínehjírójucó u íhjuváne. Ááneráhjáa Aavaráaúvuma Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa íhtsutúmé íjcyároméhjí dsíjívéhíjcyáhi. Aanáa muhdú íívane u néé u néhijcyáné cáhcujtsómé múijyú dsíjívéityúne.
⁵³ ¿Aca diibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ehnííñevu uú? Áhdure ¿aca diitye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáaúvú ehnííñevu uú? Ááneráhjáa diitye íjcyarómé dsíjívéhi. Aanéjii tehdu múha uke cáhcújtsóíyónejíivari.

⁵⁴ Áánéllihiyé neébe:

—Ihdyu tehjújucó ímiááné oore o ávyéjútsámeíhíjcyaca tsá múha oke cáhcújtsóítyuróne. Aaca idyé tsá tene ímíityuróne. Árónáa ihdyu Llihíyóré oke ávyéjútsohíjcyá eene ámuhá Piívyéébé dibye íjcyane ámuha menéhíjcyaaábe. ⁵⁵ Áróóbeke tsá ímí ámuha mewáájácutúne. O ihdyu ó waajácú dííbyeke. Muurá dííbyeke o wáájácutúné o nééca ámuháduíyó oo állíu múnáajpi. Árónáa ímiááné dííbyeke o wáájácúnéllii oke dibye nééne ó cáhcútsohíjcyáhi.
⁵⁶ Muuráhjáa diibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ímí íjtsúcunú o tsááiñe ímiááné iwáájácúnélliíhye. Ááneríi mítyane ímíjyúúveébe.

⁵⁷ Ehdúu Jetsóo néénéllii néémeé:

—¿Aca muhdú 50 pijcyábá u íjcyáábejii ú waajácú Aavaráaúvuke?

⁵⁸ Áánéllihiyé neébe:

—Ímiáánetúré ámuhakye o néé dííbyeúvúikyée íjcyátúnáacájucó o ícyahíjcyáne.

59 Ehdúu dibye néénéllii néwayúúné éhkebámé dííbyeke iáámúroki. Áronáacáa diityédityú duurúvájá pañétú mújyúrá wáájácúratúné ijchívyeebe.

9

Hállúvátúúbe tsìju tsíimaváabe Jetsóo ímjpyetése

¹ Téhdurée tsátsihdyu muha Jetsóoma mepájtyénáa ájtyúmiibe hállúvátúúbekéhjáa tsìju tsíimaváabe. ² Áábedityúu muha menée dííbyeke:

—Uwááboóbej, ¿acáa íveekí áánúke illu tsìju tsíimaváhi? ¿A cáánímútsí imítyú déjúcotu, mityá dííbyé imítyú déjúcotúrej?

³ Áánélliihyée neebe múúhake:

—Tsáháa dííbyé imítyú déjúcotu ehdu dibye íjcyatúne. Áhdurée tsá cáánímútsí imítyú déjúcotu tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbyeke o íitésenej téeveri Píívyébe íhtsútuube íjcyane iwáájácúmeí ehdu píívyébe. ⁴ Aane ó imíllé okée wáalloobe níwaavéné o íjcyané hajchótá o méénune. Muurá meíjyunúcooca tsá múha wákímyeíjyúcootúne. ⁵ Muurá peetédú o néébe ííñújri o íjcyané hajchótá ímiáájú míamúnádívú ó bóhówátsohíjcyáhi.

⁶ Ehdúu íñéene ííñújí hallúvú iúníñeri ííñuba ityátsájcóneri diibye hállúvátúúbeke íhyálluúúcú tááboóbe. ⁷ Áánemáa neebe dííbyeke:

—Díllójcámeítyé éhne ‘dityé wáalloone’ nééiyóné ‘Tsiroée’ némeíábawúutu. Ahdújucóo díbye

téebatu íllójcámeíjyéne óómiñe tsaímiyéjuco ííteébe.

⁸ Áábekéhjáa wáájacuhíjcyámé íájtyúmine néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áánu hállúvátuube ácuúcunúúbé piáábó táúmeíhíjcyatúne?

⁹ Áánélliihyéhjáa tsaate nééhií:

—Diibyéjuco.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Diibyéjǎvari. Tsíjpiíye. Árónáa ihdyu paabéjuco dííbye.

Árónáacáhjáa dííbyere páñetu nééhií:

—Muurá diibyéjuco oó.

¹⁰ Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke.

—¿Aane múhdutú tsúúca ú íitéhi?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóo íúúniyi ííñuba ityátsájcóneri táhálluúúcú ityáábóne wallóo ‘Tsiroée’ némeíábawútu o íllójcámeítyeki. Ahdújucóo o péébe o íllójcámeíñe tsúúca ó íitéhi.

¹² Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—¿Aane kiá dííbye?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsá o wáájacutú kiá ícyooca dibye íjcyane.

Paritséomé dilló hállúvátúúbeke múhdutú dibye íitéjucóóne

¹³ Aabéhjáa tsaímiyéjuco ííteébeke tsajtyémé paritséomé éllévu. ¹⁴ Áijyúu Jetsóo dííbyeke ímíjpyetétsó wáyeeévejcóóji. ¹⁵ Áánélliihyéhjáa tsiíñe dillómé dííbyeke múhdutú dibye íitéjucóóne. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóó íñuba iúúrúnúneri táhálluúúcú táábone o íllójcámeíñe tsúúca ó ítéhí.

¹⁶ Áánélliihyéhjáa paritséómudítýú tsaate nééhií:

—Áánélliihyéhaca tsá díbye Píívyéébedítýú tsáátune. Keená díbye wáyeéévejcóójí ávyejúúlléne.

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Árónáa ímítýuube tsá méénúítýuró méénúráítýúronéhjí.

Ehdúhjáa paritséómú páhduváré Jetsóodítýú íjtsámeíhi. ¹⁷ Aaméhjáa diibye hállúvátuubée ícyahíjcyaaabe tsaímíyjuco ítéébeke tsiíñe nééhií:

—¿Aanéhaca diibye eene uke ímíjpyetétsoobe muubá íjcyane ú íjtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ihdyu ó íjtsúcunú Píívyéébé ihjýú uubáalle múnáajpi díbye íjcyane.

¹⁸⁻¹⁹ Aanéhjáa tsaate diityédítýú tsá cáhcújtsotú diibyéjuco hállúvátuubée ícyahíjcyaaabe díbye íjcyane. Áánemáhjáa cáánímútsikye ipíúvámútsikye néémeé:

—¿Ava diibyéjuco áanu éhneváa hállúvátúúbeke ámuhtsi metsíímávaabe íñe múhdutú tsaímíyjuco íítene?

²⁰ Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Ééé, diibyéjuco. ²¹ Árónáa ihdyu tsá muhtsi mewáájácutú múha dííbyeke ímíjpyetétsoóne. Aane tsíímenécojíí tuhúúlleéhi. Cáhawáa ihdyu medílló ámúhake díbye iúúbáalle muhdú ímíjpyeténe.

²² Ehdúhjáa cáánímutsi néé diityéké diibyéjuco Jetsóó Críjto íjcyane néémekéhjáa pihcyáávéjá

pañétú iwáágóoiñé ditye pítýájcámeiñé apííchori.
 23 Áánélliihyéhjáa neemútsí dííbyekéré ditye idílloki.

24 Ehdúhjáa cáánímutsi néénéllii tsiíñe
 ipíúváabeke néémeé:

—Píívyéébekéré tehdújtso, tsá idyé Jetsóoke.
 Muurá muha méwaajácú ímítýuube díbye íjcyane.

25 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa tsáháturo o wáájácú ímítýuube díbye
 íjcyane. Apááñéré ó waajácú ímiáánée hállúvátuube
 o ícyahíjcyáabeke oke díbye ímíjpyetétsoóne.

26 Áánélliihyéhjáa tsiíñe nééme dííbyeke:

—¿Acáa muhdú uke ímíjpyetétsoóbe?

27 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muuráhjané tsúúca ámuhákye ó úúballéhi.
 ¿íveekí ámuha méimíllé tsiíñe ámuhákye o úúballéné
 ámuha mecáhcújtsokíjívvari? ¿Mityá ámuha méimíllé
 dííbyeke meúraavyéne?

28 Ehdúhjáa díbye néénéllii ílluréjuco ditye
 dííbyeke iúhbáne nééneé:

—Wa ihdyu uure dííbyeke duráávyej. Muurá
 ihdyu muha Moitséeúvú uwáábóré méúraavyéhi.

29 Muurá muha méwaajácú dííbyeúvumáa Píívyéébe
 íhjýúvahíjcyáne. Áánetu eene u néébeke tsá muha
 mewáájácú kiátúhjáa tsáábe muubá íjcyane.

30 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca muhdú íivane tsá ámuha mewáájácúityú
 kiátúhjáa tsáábe oke ímíjpyetétsoóbeke? 31 Muurá
 ímítýumé Píívyéébeke píáábó táúmeiyóné tsá díbye
 lléébóityuróne. Áánetu ihdyu ímiááné dííbyéjté
 íjcyame díbye ímillédú ícyahíjcyámej tééveri

tehdíivanéhjí méenuúbe. ³² Tsá muurá múijyú mehdu néeme hállúvatúméhjike ímíjpyetétsóné mewáájácutúne. ³³ Aane muurá díibye okée ímíjpyetétsoobe Píívyéébedítýú itsáátuca tsá tehdíivanéhjí méenúítýuróne.

³⁴ Ehdúhjáa díibye néénéllii néeme dííbyeke:

¿Aca muhdú eene ídaatsónée ímítýuube u píívyeebe ú imíllé múúhake u úwaabóne?

Ehdúhjáa néemere dííbyeméikye ijchívyetsó pih-cyáávájá pañétu.

Píívyéébeke ímí cáhcújtsotúmé ijcyá hállúvatúmé íjcyadu

³⁵ Aanée tsúuca Jetsóo waajácúhi. Áábekée tsáijyu íájtyúmííbe neébe:

—¿Aca ímíááné ú cáhcujtsó Píívyéébé Hájchikye?

³⁶ Áánélliihyée neébe:

—Ávyéjuúbej, oke duubállé caabyé díibye íjcyane o cáhcújtso dííbyeke.

³⁷ Áánélliihyée neébe:

—Díibýejuco muurá íñe úúma o íhjuváne. Aane tsúuca oke u ájtyumíhi.

³⁸ Áánélliihyée dííbyé lliñévú ímímóúúvéne neébe:

—Ávyéjuúbej, uke ímíááné ó cáhcujtsóhi.

³⁹ Ááné boonée Jetsóo néehí:

—Muuráhjáa ííñujívú o tsáa muhdú míamúnaa ícyahíjcyané díityéké o wáájácutsóvaábe. Ópée o tsáa ímíáájú wáájácutúmé éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu néemeke o wáájácutsóki. Áhdurée o tsáa

panévare iwáájacúné itsúcunúhíjcyámeke o néé ímiá uwááboju ditye wáájacutúne.

⁴⁰ Áánélliihyée paritséomú tétsihyi íjcyame nééhií:
—¿Aca muha tehdu hállúvatúmé íjcyadu?

⁴¹ Áánélliihyée neebe diityéke:
—Árónáa ámuha diityédú menéeca tsá iná ámuhá hallúrí íjcyáityuróne. Áánetu ámuha páneere mewáájacúné menémeíhíjcyánéllii ámuhá hallúrí íjcyáné ímityúne.

10

Obéejámú mǐjcotu íjcyáné uwááboju

¹ Muurá naní múnaa obéejámú mǐjcó pañevú llééhówatu úcáávetúmé ihdícyátsihdyuré úcaavéhi.

²⁻³ Áánetu ihdyu diityé tehmeébé úcaavé lleehówatu téewá tehmeébé pááyúcucooca. Aabe diityéké píúvácooca íjkyéetu waajácúme. Aaméjuco témǐjcó pañétú áachívú dílbye déjutu íjchivyécunúne.

⁴ Aabe kiávú diityéké tsúúlléhullévú úraavyémé dílbyeke iwáájacúnema. ⁵ Áánetu tsíjtyere diityéké píúváhajchíí tsá ditye péétune. Íllure wáame ditye píúvárónáa diityéké iwáájacútúnélliihye.

⁶ Ehdúu Jetsóo diityéké néene tsá ditye wáájacutú iná inéeyóné obéejámú mǐjcotú díbye íhgyuváne.

Jetsóo obéejámú tehmeébédu

⁷ Aanée ditye lléébótúnéllii tsiíne neebe íboohówájǐjtori:

—Oo muurá ímiáané teene obéejámú mǐjcó lleehówádu. ⁸ Aabéikyée o tsáátúné ihde naní

múnaádú néeme úwáábohíjcyá tsíjijtóriye. Árómé uwáábóo tsá míamúnaa obééjámúdú néeme cáhcútsohíjcyatúne. ⁹ Aane ímiááné llééhowádú o néébeke cáhcujtsómé tajtyéeveri pájtyetéhi. Aame íiné imíjyaú ijcyá éhne múúne obééjámú ítyehméébema íjcyame íjcyadu.

¹⁰ Muurá naní múnáajpi íllure ícúbahrá obééjámuke. Áánetúu tsá o tsáátu tehdu míamúnáake o méénuki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétso idsíjivéjúcóóítyúne bóhí ditye iújcuki.

¹¹ Aabe ímiááné páñétúejpi oo oke cáhcujtsómé obééjámúdú néémé tehmeébe. Muurá obééjámú tehmeébé diityé wájyuri ícúbáhrámeíhi. ¹² Áánetu áhdóllihyéré diityéké téhmehíjcyaaabe tsá ímí téhmetúne. Muurá oohíbyé díivaabe diityéké idyóó tsáábedítýú díbye wááné boone tsáápiikye díbye tábejcáronetu wáchájaavémé ílluréjuco mújtane pahúllevávu. ¹³ Ehdu muurá diityéjtane waabe ditye áhdónéllihyéré téhméroóbe. Aabe tsá diityédí íjyácunútú ihñéjté ditye íjcyátúnéllíihye.

¹⁴ Áánetu ihdyu páñétúejpi diityé tehmeébé íjcyadu tahñéjté tehmeébé o íjcyámema muha méwaajácújcatsíhi. ¹⁵ Ahdu téhdure Llihíyoma muhtsi méwaajácújcatsíhi. Aabe tahñéjte wájyuri ó ícúbáhrámeíi ditye iwágóóóvétuki. ¹⁶ Téhdure íjcyámé tsijtye jodíómú íjcyáturómé tahñéjté íjcyáímye. Áámeke ó pihjyúcuú pámeere oke cáhcujtsómé tsamééréjuco íjcyámé tehmeébé o íjcyaki.

¹⁷ Muurá Llihíyó oke wájyú diityé wájyuri o

dsíjíveebe tsiine o bóhííbyeke. ¹⁸ Tsá muurá múha oke dsíjívetsóityuróne. Muurá ihdyu o ímíllélliihyéré o íhvéjtsámeíbyé ó dsíjívéehi. Ároobe tsiine ó bóhííhi. Ehdu táumíwa Llihíyoo néhdújuco.

¹⁹ Ehdúu Jetsóó néenetu páhduváré íjtsámeímyé dííbyedítyu. ²⁰ Tsaatée néehíí:

—Muurá áábyé pañe naavéné íjcyáábé íjtsaméi mújtáábeke ¿íveekí ámuha mecáhcútsohíjcyá állíuuháñé dibye íhjuváne?

²¹ Áronáacáa tsijtye néehíí:

—Tsáhábá ehdu naavéné ípañe íjcyabe íhjuváiityuróne. Pane ¿aca naavéné ípañe íjcyame hállúvátúmeke ímíjpyetétsóiyáhi?

Jodíómú Jetsóoke éhdiiválléne

²² Áhdurée tsáijyu Jerotsaréeri muha úúníjyá pañe meíjcyánaa duurúvaja Píívyéébé wáábyuta íjcyaja iwáñehjínuhíjcyajcójí wáñehjínúme.

²³ Áánacáa Jetsóó patyéíñuhíjcyá tsátsii tééjá lleehówá úmíwa ‘Tsaromóo’ némeítsihyi.

²⁴ Áábedívúu ímícaávéne néémeé: ¿Aanéhaca íñe múhahjchótá múúhadívú tsá u wáájácútsámeítyúne? Bo ihdyu apáhajchíí ímíááné diibyéjuco Críjto u íjcyáhajchíí múúhake duubállej.

²⁵ Áánélliihyéee neebe diityéke:

—Tsúuca muurá ámúhake ó nehíjcyará diibyéjuco o íjcyane. Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatúne. Téhdure muurá Llihíyo mémeri méénuráítyuróné o méénúneri ó bóhówátsómeíhíjcyará diibyéjuco o íjcyane. ²⁶ Árone

tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatú táobééjámúdú nééme tahñéjté ámuha meíjcyátúnéllíhye. ²⁷ Muurá ihdyu tahñéjté oke waajácú oke icyáhcujsónéllíhye. Áámeke téhdure ó waajácúhi. Aame ímí tehdújuco oke uráávyehíjcyáne. ²⁸ Áánéllí diityéké ó ájcuú mújyú ditye dsíjívéjúcóóityúne bóhívu ditye iwágóóóvétuki. Áámeke tsá múha óhdityu dójtúcúityúne. ²⁹ Muurá Llíhíyó okée diityédívú téhmétsoobe pámé ehniíñevu íhtsútuúbe. Áábedítyú tsá múha diityéké dójtúcúityúne. ³⁰ Muurá muhsti Llíhíyoma tsáápiiyéro.

³¹ Ehdúu Jetsóó néénéllí tsiíñe éhkebámé néwayúúné dííbyeke téúhjíri ídsíjívetsóroki.

³² Áronáacáa neebe diityéke:

—Áánerá Llíhíyó oke píáábóneri ámúhama méénuráítyuróné o méénuhíjcyáábeke ĵííné hallútú ámuha méimíllé oke medsíjívetsóne?

³³ Áánéllíhyée nééme dííbyeke:

—Tehdu tééné hallútú uke muha medsíjívetsóíñejívari. Muurá ihdyu íveekí míamúnáajpi u íjcyabe Píívyéébedi u díllómeíñé hallútúré uke muha médsíjívétsoóhi.

³⁴ Áánéllíhyée neebe diityéke:

—Áánerá ámúhá taúhbaju íjcyáháámitu Píívyéébe néehíí: “Ámuha méijcyá ohdu.” ³⁵ Aane muurá dííbyé uwáábó icyáhcujsóné uráávyémeke ímiáánéjuco dibye íwaajácúháámitu nééne dííbyedu ditye íjcyane. ³⁶ Aanéjii muhdú dííbyerée oke ííñujívú wálloobe tehdu oore dííbyé Hajchi o íjcyane

o néénejívari. Aane jíveekí ámuha méijtsúcunú ímityúné Píívyéébedítýú o íhjuváne? ³⁷ Ihdyu méénúráítýúronéhjí ámúhama o méénuhíjcyané dííbyedítýú tsáátuca tehdújuco ímiáané ámuha tsá oke mecáhcújtsóítýuróne. ³⁸ Aane ihdyu okée díbye wáalloone ámuha mecáhcújtsótúrónáa mécahcújtsó o méénuhíjcyanéjí dííbyedítýú tsááne ámuha mewáájácu Lihíyoma muhtsi tsáápihdyuré meíjcyane.

³⁹ Ehdúu Jetsóó nééné hallútú idyé imíllerómé dííbyeke íékeevéne. Áronáacáa pállójcoobe diityéke.

⁴⁰ Áábemáa tsiiñe muha mepée Joodáa ehnéjcvu tsojtsó múnáajpíi Jóááuvu tsótsohíjcyáhullévu.

⁴¹ Áijyúu mítyane míamúnaa dííbyedívú píhcyaavémé néjcatsíhi:

—Tsáháa muurá áánu méénuhíjcyádú Jóááuvu méénúráítýúronéhjí méénuhíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímiáánéjuco díbyeúvú dííbyedítýú úúbállehíjcyáne. Ehdúu nééme Jetsóodítýu. ⁴² Áábekée mítyame tétsíi múnáa cáhcujtsóhi.

11

Ráátsaro dsíjívéne

¹ Áijyúhjáa ‘Ráátsaro’ némeííbyé Betáániári íñáállemúpíma Maaríaa, Máátaá, íjcyámúpíma íjcyaaabe cheméhi. ² Diillée muurá Maaríá Ávyéjuube Jetsóój tuháácýú pácúúcújpácýori imúríjchóne paacyú íhñíwácori. ³ Aamúpíhjáa wallóo tsaatéké

Jetsóo éllevu dibye náhbévahíjcyaaabe íhnáhó chéménéllíhye.

⁴ Aamée úúballévánetu neébe:

—Árone dibye dsíjivéné tsá ñná íjcyatúne. Ihdyu Píívyéébe íhtsútuube íjcyaaabe íávyéjújtsámeíkíyé ehdu dííbyeke pajtyéne. Áhdure dííbyé Hajchi o íjcyaaabe téénej tééveri o ávyéjújtsámeíki. Ehdúu neebe Jetsóo.

⁵ Mítyanée ivámeííbyé diityéké Máátaá, Maaríaa, Ráátsaroo, íjcyámeke. ⁶ Aabée Ráátsaro íhnáhó chémene ditye úúballérónáa míjcyoojícúí ijcyá tétsihyi. ⁷ Átsihdyúu botsíi neebe múúhake:

—Métsu tsiíñe mepéé Jodéá iíñújívú.

⁸ Áánéllíhyée muha menéé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muuráhjáa éíjyure téhullé múnaa uke imíllerá ídsíjívetsóné néwayúúnevu íáámúneri. Áhullévú muhdú ú imíllé mepééneé.

⁹ Áánéllíhyée neébe:

—Muurá cóójí ímí máájtyumíhi. Áánéllí cóójí úllémeke tsá ñná pájtyetúne. ¹⁰ Áánetu pejco úlleme cábóhcámeíhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé múúhake neébe:

—Muurá ihdyu ménahbéébé Ráátsaro íllure cuwáhi. Áróóbeke ó ákyéjtsóteé téhullévú meúújetédu.

¹² Áánéllíhyée muha menééhií:

—Ávyéjuúbej, áánéllíhyéhaca bóhííibye ehdu idyé íllure cúwaábe.

13 Ehdúu muha menée ímiá cúwáré dibye néene meíjtsúcunúnema. 14 Áronáacáa botsíi ímíñeúvú neebe múúhakyé:

—Muurá ihdyu ímiáané tsúuca Ráátsaro dsíjívéhi. 15 Áronáa íllure ó ímíjyuuvé dibye dsíjívénáa téhulle o íjcyátúneri éhniíñevu ámuha oke mécáhcújtsoki. Ahdícyane cáhawáá metsu meúújetékij.

16 Ehdúu Jetsóó múúhakyé néénéllii Tomáá dííbyere ‘Jemééro’ némeíbyé nééhíi:

—Ané wa ihdyu metsu pámeere mepée dííbyema téhullévú medsíjíveki.

Dsíjívémeke Jetsóó bóhütsóne

17 Aanée Betáániávú muha meúújeténáa úúballémé Jetsóoke tsúuca 4 coojívájucó pájtyene Ráátsaróúvuke ditye cúúúnetu. 18 Teenée Betáánia Jerotsaréetu míñéécú kiróómetrój pínévu.

19 Aanéhjáa mítyame péé diityepí Máátámúpíke íñáhbénuki. 20 Aanéhjáa diille Mááta tsúuca tétsihyíjyucó muha meíjcyane iwáájácúne cáhdahíró

Jetsóoke. Áánetúhjáa Maaríá ááhívu coéváhi.

21 Aallée Mááta néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívéityúroobe tsúuca dsíjívéhi. 22 Áronáa ihdyu ó waajácú Píívyéébe uke píááboíñe.

23 Áánélliihyée neebe díílleke:

—Díñahbe bóhííhi.

24 Áánélliihyée neéle:

—Éée, ímiááné ó waajácú dibye bóhííñé páneere tsíhdyuréjuco ímíbaávyéjyu pámeere dsíjívémé bóhíicoóca.

²⁵ Áánélliihyée Jetsóó néehíí:

—Muurá dsíjívemeke ó bóhíitsóhi. Áánéllii pámeere oke cáhcujtsómé dsíjíverómé bóhííhi.

²⁶ Aame tsá wágóóóvේityúne. ¿A ú cáhcujtsó uke o néeneé?

²⁷ Áánélliihyée neéle:

—Éée Ávyéjuúbej, ó cáhcujtsó diibyéjuco éhneváa íñe íñujívú tsááibye Críjto Píívyéébé Hajchi u íjcyane.

Ráátsaróúvuke Jetsóó kímoovéne

²⁸ Ehdúu íñéene Máata íñaalle Maaría éllevu ípyéene áábánéwu neetéhi:

—Muúllej, Uwááboobe éhtsíhyi íjcyaaabe uke píuváhi.

²⁹ Áánélliihyéhjáa íícúí peelle dííbyeke iúújetéki.

³⁰ Téjyúu tsáhái muha meúújetétú técoomívu. Kémúélléhréikyée muuha Máata múúhadívú úújetétsihyi.

³¹ Aanéhjáa Maaría diityépike náhbenúmé íténáa íjchívyeíñú peecútére. Aanéhjáa íjtsúcunúmé íñáhbeúvuke ikímóóvéne dílle íjchívyeíñúne. Áánemáhjáa úraavyémé díílleke.

³² Aallée múúhadívú wájtsille Jetsóó lliíñévú ímímóúúvéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívේityúroobe tsúúca dsíjívéhi.

³³ Ehdúu iñééne taálle. Téhdurée díllema péeme tááhií. Aanée Jetsóoke kímóhcó pajtyéhi. ³⁴ Aabée néé diityéke:

—¿Kiátúhjáa ámuha mécuuú dííbyeúvuke?

Áánélliihyée néémeé:

—Cáhawáá metsu meúújeté ténijkye.

³⁵⁻³⁶ Ehdúu ditye nétsiu Jetsóó táánéllii néjcatsímye:

—Mítanée muurá wájuube dííbyeúvuke.

³⁷ Áánetúu tsaate nééhií:

—Áánerá hállúvátúméhjike íítétsohíjcyabée ¿íveekí tsá múhdúubá méénutú dííbyeúvuke díbye idsíjívétuki?

Ráátsaróké Jetsóó bóhíitsóne

³⁸ Aamée dííbyeúvú níjkyé hallúvú muha meúújeténáa tsiíñe Jetsóó kímoovéhi. Áijyúu teene níkyehéjú wátájcámeí mítyau nééwayúvu. ³⁹ Aanée neebe diityéke:

—Cána eeu nééwayu méñnétsoj.

Árónáacáa dííbyeúvú naalle Mááta nééhií:

—Ávyéjuúbej, árónáacáubá tsúúca toocújúcoóbe. Muurá tsúúca 4 coojívájuco mee dííbyeúvúu dsíjívétsihdyu.

⁴⁰ Áánélliihyée neébe:

—Muuráhjané idyé uke o néé oke u cáhcújtsóhajchíí Píívyéébé ihtsútú u ájtyúmiíñe.

⁴¹ Ehdúu díbye néénéllii awáá íñnetsómé teeu nééwayu. Áánáacáa cáámevu icyárúúvéne Cááníma íhjúvaabe nééhií:

—Ayúju Táacáaniíj, uke ó téhdujtsó páneere uke o nééne oke u lléébohíjcyáné hallúvu. ⁴² Muurá ó waajácú oke u lléébohíjcyáne. Ehdu íñe uke o néé íjtye míamúnaa icyáhcutjso ímiááné oke u wálloóne.

⁴³ Ehdúu Cááníma íhhyúvátsihdyu tsíjpánécoba neébe:

—¡Rátsa Ráátsaroj, díjchivye eene níkyéhéjú pañétu!

⁴⁴ Ehdúu dibye néénemáyé ijchívyéjúcoobe di-tyéhjáa bíjínúnéhjimáye. Áánéllihyée neebe di-ityéke:

—Métsiñu eene íbíjínuháñe.

*Jetsóoke iékééveíñé ditye pítyácójcatsíñe
(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Rc 22.1-2)*

⁴⁵ Ehdúu dibye méénune íajtyúmínéllii Maaríama péémedítyú mítyame cáhcujtsó dííbyeke.

⁴⁶ Áánetúu cáhcújtsotúmé paritséómu éllevu ipyééne úúbáalletéhi. ⁴⁷ Ááné lliñétúhjáa píhcyaavémé pámeere llúúvájte avyéjútémá tsijtye pañétúejte avyéjunte ipítyácójcatsí muhdú dííbyeke imyéénuíñe. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca muhdú íñe méméénuú dííbyeke? Muurá ímiááné méénuhíjcyaaabe méénuráítyúronéhji.

⁴⁸ Muurá éhdure dííbyeke meíhvéjtsóhajchíí pámeere dííbyekéréjuco avyéjúulleíñe. Áíjyu muurá romáánómú méhdivu icyáyobáávaténe íñe méduurúvaja iwácávyáhcóne méhdi ícúbáhráiyáhi. Ehdúhjáa néjcatsímye.

49 Ájyúu téené pijcyábari diityédítúyú tsaapi pi-añétúejpi llúúvájte avyéjuube íjcyabe Caipáá néé diityéke:

—Ávyetá muutérá mía ámuha ínéubará wáájácutúme. 50 Muurá ihdyu tehdújuco tsáápiye dsíivéiyóné pámeere meóúúvéiyóné ihdétu.

51 Ehdúhjáa neebe Caipáá Píivyéébere íjtsámeíchóneri Jetsóó dsíjiveiñe jodiómu wáyyuri. Tsáháhjáa íhdityuré iújcune ehdu dibye néétune.

52 Áronáacáa tsá apáámye wáyyuríyé dibye dsíjivetúne. Téhdurée dsíjiveebe pámeere múhdumé Píivyéébej tsímé íñújiri íjcyame dííbyeke cáhcujtsómé ipájtyeteki. 53 Aanée téijyu pítýácójcatsímé muhdú dííbyeke ídsíjívétsoíñe.

54 Áánélliihyée tsáhájucó dibye boohówáneúvú péhíjcyatú míamúnááj píñe. Áábemáa muha mepée Jodeá íñújitu Eeparaívu ínéubará píivyétúné íñújij píhírí íjcyácoomívu. Ácoomíyíi muha méicyahíjcyáhi.

55 Ájyúu lleevárijyucó pajtyeté wañéhjí muháa ténevá pijcyábádú mewañehjívatéhijcyáne. Áané íhdéjucóo hállúécoomíji múnaa péecunúne Jerotsaréevu muhdú ícyahíjcyáne ímíbájchómeíki. 56 Aaméhjáa duurúvájá pañe íjcyame Jetsóoke íájtyúmíyóneri íjcyame néjcatsíhi:

—¿Muhdú ámuha méjtsúcunúhi? ¿Aca íhya tsááiíbye, mityá tsáhaáj?

57 Áánáacáhjáa paritséómú llúúvájte avyéjujtemá pámeekéré néé ditye kiá Jetsóó íjcyane

iwáájácúcooca íícúí diityéké iúúbáalle ditye dííbyeke iékééveki.

12

Tsáápille pácúúúcpácyori Jetsóój tuháácyú tsójtsoné

(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

¹ Aanée téijyu íhyojsítú tsájcoojíturéjuco teene pajtyété wañéhjí lléeváíñaá Jetsóoma muha mepéé Betáaniávu díbyée bóhíitsoobe Ráátsaro íjcyácoomívu. ² Áijyúu diitye Ráátsarómú mítyane majcho meenú dííbyeke idyúúruváne. Áánevéu Mááta ájcune máchohíjcyamútsí diibye Jetsóoma. ³ Áánáacáa ‘náádoó’ némeíñé pacúúúcpácyó mítyane áhdótsámeíjpcyó itsíváne Maaríá múrijchó Jetsóój tuháácyu. Áánemáa páácyulle íhñíwácoríyé dííbyeke. Aanée pájá pañéré imyéwu cuvááhií. ⁴⁻⁵ Ájpcyó hallútúu múúhadítýú tsaapi Jetsóodívúhacáa méénútsóiiibye Tsimóó hajchi Jóóda Ijcarióóté née múúhake:

—¿Aca íveekí éjpcayo tsá menáhjíhénutú 300-jíva tsané pijcyábá wákimyéi áhdodúné téene dsíídsiri ídáátsojtéké mepíáábóiyoki?

⁶ Árónáacáa tsá ímiáané ídáátsojtéké ípíáábóiyóneri íjyácunúnéllii ehdu díbye néétune. Ihdyúhacáa múúhama dsíídsike ityéhmehíjcyánetu íñánihíjcyánélliihyéré imílléroobe téjpcayo náhjíhénúmeíñe. ⁷ Áábekée Jetsóó néehíí:

—Óvi ihdyu oke téjpcayórí múrijcholle. Muurá ihdyu oke ditye cúúúcooca oke itsójtsoiyónéjuco

dille méénune. ⁸ Tsá diitye ídáátsojte kiávú ámúhadítýú pééityúne. Áánetu tsá paíjyuvaré ámúhama o íjcyáityúne.

Ráátsaróké idsíjívétsóiyóné ditye pítyácójcatsíñe

⁹ Aanéhjáa mítyame tsúúca waajácú Betáániarí dibye íjcyane. Áánélliihyée tsáácunúmé dííbye éllevu. Áhduréhjáa imíllémé Ráátsaróké íájtyumíné dsíjívéébekée dibye bóhíítsóóbeke. ¹⁰⁻¹¹ Téjyúhjáa llúúvájte avyéjunte néjcatsí téhdure Ráátsaróké idsíjívétsóiyóné íveekí dííbyeke Jetsóó bóhíítsónéllii mítyane míamúnaa dííbyekéréjuco icyáhcujsóné úráávyéné hallútu.

Jerotsarée coomívú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Rc 19.28-40)

¹²⁻¹³ Ááné tsiíjyúu Jerotsaréevu muha mepéénáa técoomíyí mítyame pahúllevá múnaa teenéhjáa pajtyété wañéhjivu péémeé. Aaméhjáa Jetsóó tsááne iwáájácúne wájuhóónema dííbyeke cáhdahírómé íllu wáñécohíjcyáhi:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu ijraéémú Piivyéébe mémeri tsááneéj! Ehdúhjáa nehíjcyámé iwáñéjcónema.

¹⁴ Áijyúu bóhdíbe íayáne íjju hallurí tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébere íwaajácúháámitu íllu néhdújuco:

¹⁵ Ámuúha Tsióó cóómi múnaaj, méíllityédíñe. Ámuha éllevu ámúhá avyéjuube tsáá íayáne íjju hájchí hallúri.

16 Ehdúu díbyedyú némeíñé tujkénú tsá muha mewáájacutú ñná tene nééiyóne. Áronáacáa bóónétu cáamevu dibye iávyéjuuté péénetu muha méitsaavé teenéhacáa nééiyóné ehdu díbyedyú tene néhijcyáne.

17 Aanée tétsihyi íjcyame úúbállehíjcyá muhdúhjáa Ráátsaro dsíjívéebeke dibye bóhiitsóne.

18 Aanée teene méénúraítyuróné dibye méénune iwáájácúnéllii mítyame cáhdahíró díbyeke.

19 Áámekée ñíténe paritséómú néjcatsíhi:

—Ehdíívane, ámuúhaj. Muurá mítyane míamúnaa díbyekéréjuco úraavyéne. Aane tsá mepíívyetétú muhdú meméénune.

Griéégomu imíllé Jetsóoke íajtyumíne

20 Áijyúu Jerotsaréeri pajtyété wañéhjiri muha meíjcyámé pañe íjcyámé griéégomu. 21 Aamée Gariréa íñújiri Betsáida íjcyácóomi múnájpi Perípe éllevu itsááne nééhií:

—Muúbej, muha méimíllé Jetsóoke maájtyumíne.

22 Aanée Perípe Aderéeke úúballéné tsamútsíjyuco úúballéné Jetsóoke. 23 Áánéllihyée neebe diityétsikye:

—Tsúúca muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o ávyéjuutéíñe éévé úújetéhi.

24 Muurá ímiááne ámúhake o nées trígó neeváú mebájtso dsíjíveúdú íjcyátsihdyu ííñeu mítyanéjuco llííyaaténe. Ahdu ó dsíjíveé mítyame Píívyéébe avyéjúejte íjcyaki. 25 Muurá muhdú íjñiri íicyahíjcyajjítóré ímillémé wágóóóveéhi. Áánetu

ímityúné imyéenuhíjcyáné ihvejtsómé újcuú múijyú
idsíjívécúóóítyúne bóhi. ²⁶ Ahdícyane tsaate
tahñéjté íjcyane ímílléhajchíí óvíi ookéréjuco
úraavyéne. Muurá oke íícúvehíjcyámeke Llihíyó
ávyéjútsoóhi.

Ídsíjívveíñé Jetsóó úúballéne

²⁷ Ehdúu inétsihdyu neébe:

—Muhdú íhya múhduúvúrá ícyooca táíibuwa.
¿Aane muhdú íñe teéne? Óubá Llihíyoke ó táúmeíiyá
íiná oke pájtyénetu díbye oke ipájtyetétsoki.
Tsáhaá. Muuráhjáa ímichi téenélii oke wáalloóbe.

²⁸ Átsihdyúu neébe:

—Ayúju Llihíyoy, óvíi ihdyu ú bóhówájtsómeíhi.
Áánéliihyé níjkyéjtu Píívyéébe neéhií:

—Tsúuca muurá ó bóhówájtsómeíhi. Árónáa
éhníínevu tsiíñe ó bóhówájtsóméíhi.

²⁹ Aanée tétsihyi íjcyame illéébóne neéhií:

—Chijchi ihjyúváhi.

Áánetúu tsijtye neéhií:

—Níjkyéji múnáajpi dííbyema ihjyúváhi.

³⁰ Áánéliihyé neebe díityéke:

—Áánerá ihdyu ámúhake inéérone ookéré
neébe. ³¹ Aane tsúuca míamúnaa ímityúmé

íjcyanévu neétsámeííñe éévé úújetéhi. Téhdure
ííñújí avyéjuube Naavéné tsúuca táhjátsáméíhi.

³² Muurá oke cáámetu wátyétyéhcuímyé pámeere
óóma íjcyaki.

³³ Ehdúu bóhówájtsoobe Jetsóó muhdú ditye
dííbyeke dsíjívétsoíñe. ³⁴ Áánéliihyé neéme
dííbyeke:

—Áánerá muha mélléébohíjcyá Píívyéébé waajácúháámitu ditye éévehíjcyáné míamúnáake pájtyetésóibye Críjto muhdú íjcyáityúne. Áánáa muhdú u néé u dsíjíveíñé Míamúnáájpídívúu u ípívyééveébe. ¿Mityá tsíjpiiyéí dííbyej?

³⁵ Áánéllihyée neébe:

—Muurá ihdyu peetédu o néébe wahájchotáwuuré ámúhama ó íjcyááhi. Áánéllii ímiáámeréjucó meíjcyá ámúhama o íjcyáne j tééveri péjcodu nééne ímityúné ámúhakyé idyómájcótuki, ámuha éhne múúne cúúvétsihyi íjcyame wáájácúmeítyúmé íjcyadu meíjcyátuki.

³⁶ Ahdícyane peetédu o néébedi ímiá uwááboju íjcyane mécahcújtsó tééneréjucó ámúhadítýú íbóhówaúcunúki. Ehdúu Jetsóó díityéké íñétsihdyu péébe tsáhájucó tsiíñe díityédívú bóhówáávetúne.

Jetsóoke jodíómudítýú tsaate cáhcújtsotúne

³⁷ Mítýáméj píinévú méénúráítýúronéhjí díbye méénuhíjcyárónáa tsaate tsá dííbyeke cáhcútsóhíjcyatúne.

³⁸ Ehdúhjáa ditye cáhcújtsóityúné Píívyéébe nééne dííbyé ihjýú uubáalle múnáajpi Itsaía cáátunúné nééhii:

Píívyéébeej, ¿a íjcyámé tsaate méuwáábori íícuvémej? Muurá tsúúca ú úújetsójúcoorá díityéké dííhtsútuvu.

³⁹ Muuráhjáa ímiááné tsá ditye cáhcútsóhíjcyatú dííbyeke. Íllúhjáa idyé tsiíñe caatúnuube Itsaía:

⁴⁰ Píívyéébere ihdyu díityéké píivyétejtsó hállúvatúmé íjcyadu nééme ííbuúúné wáájácúmeítyúmé íájtyumíjúcooróné

illéébójúcooróné ‘ehdúhaáca’ iñéétuki,
aame diibyējúcooro diityéké ímityúnetu
ímijpyetésóiyóóbedi íícúvétuki.

⁴¹ Ehdúhjáa neebe Jetsóodityú Itsaía Píivyéébé
ihjyú uubáalle múnáajpi tsúúcajátújuco dííbyé
ihtsútú iátyúmiíhíjcyánéllííhye.

⁴² Ároné pañée mítyame cáhcujtsó tamúnaa
jodíómú Jetsóoke ávyéjunte íjcyároméhjimájuco.
Aamée dííbyeke icyáhjújtsoróné tsá pámehdívúré
bóhówáávétstótu paritséómú diityéké pihcyáávéjá
pañétú wáágóóiyóné apííchori. ⁴³ Imíllerómée ímí
Píivyéébema íjcyane. Áronáacáa éhniíñevu imíllémé
míamúnáamáyé ímí íjcyane.

Jetsóo uwáábó lléébotúme díllómeí ímityúmedi

⁴⁴ Ájyúu Jetsóo kéévánécoba nééhií:

—Muurá oke cáhcujtsómé tsúúca cáhcujtsó
Llihíyoke okée wállóóbeke. ⁴⁵ Áhdure oke
ájtyumímé tsúúca ájtyumí dííbyeke. ⁴⁶ Muuráhjáa
peetédú nééne ímiá uwáábójuma o tsáá ííñujívú
teene cáhcujtsómé éhne múu cúúvétsii íjcyadu
ímityúné pañe íjcyájúcoótuki. ⁴⁷ Aane íñe o
úwaabóné illéébójúcooróné cáhcújtsótúmeke tsá
o nééityuró ímityúmé ditye íjcyane. Tsáháa o
tsáátu míamúnáadi o ícúbáhraki. Ópée o tsáá
diityéké o pájtyetésoki. ⁴⁸ Áronáa ihdyu muhdú
míamúnáa ícyahíjcyáné ímíbájchómeícyoooca íñe o
úwáabohíjcyáné íéhdíiválléne cáhcújtsótúme tééné
dájúcotu néétsáméíhi. ⁴⁹ Aane íñe ámúhakyé
o néhíjcyanéhjí tsá táíjtsaméityuré o újcune o
néhíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihíyó okée wálloobe

oke néhdújuco ámúhake o úwáábohíjcyáne. ⁵⁰ Aane ímiáané dílbyé uwááboju lléébome újcuú mújyú ìdsìjìvéjúcóóítyúne bóhi. Ehdú ámúhake ó nehíjcyá Llihíyó oke néhdújuco. Ehdúu neebe Jetsóo.

13

Ímamyémúj tuhááñē Jetsóo níjtyune

¹ Aanée teene pajtyeté wañéhjì lleevárijyucó ijcyánáa tsúuca waajácuube míamúnáama ííñújìri íicyahíjcyátsihdyu Cááni éllevu ióómiíñe. Aabée mítyane múúhake iwájyune úújétsohíjcyá múúhadítýú ipyétsihvújuco.

² Áánáacáhjáa tsúuca Tsimóo hajchi Jóoda Ijcaríóóté ííbúwá pañévú Naavéné úcaavé díbye dílbyedívú méénútsóíñē íjtsaméima. ³ Aabée Jetsóo waajácú Cááni Píívyéébe éllevu tsiíñe ióómiíñe. Téhdurée waajácuube dílbyeke díbye pícyoone páné avyéjuubéré díbye íjcyaki. ⁴ Aabée majchóri muha meíjcyánáa hállúeja íwajyámú ityácóríívéne ípáácyuméibávú íjpiínétú chíaavéhi. ⁵ Áánemáa líyíhlló pañévú nújpacyo ipícyójpácyori múúháj tuhááñē íñjtyúne páácyuube eenée íjpiínétú ichiáávéhbari.

⁶ Aanée Tsimóo Péedoróké díbye níjtyúíyónáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdú íívane oke ú níjtyúú tájtyúhaacyu cáábyekérá uke o níjtyúíyóóbeke?

⁷ Áánéllihyée neébe:

—Tehdújuco. Áronáa tsá u wáájacutú íveekí ehdu o méénune. Aane ihdyu cáhawáá óvíi ú waajácúhi.

⁸ Áánéllihyée neebe Péedoro:

—Árónáa tsá oke u níjtyúityuróne. Muurá ihdyu uke ó níjtyúiyáhi.

Árónáacáa neebe dííbyeke:

—Muurá uke o níjtyútuca tsá u íjcyáityuró táavyéjúejpi.

⁹ Áánélliihyée idyé neebe Pééodoro:

—Ávyéjuúbej, aanéjííva tsá apááñéré tájtyúhaacyu u níjtyúityúne. Téhdure oke nijtyu táhníwáuma táhójt̄s̄icu.

¹⁰ Áánélliihyée Jetsóó nées dííbyeke:

—Muurá iávúhcútsihdyu íjchivyémé íjtyúhaacyúrējuco níjtyámeíñé íjpi ííñuvájúcoótúnéllíhye. Ahdu muurá ícyooca ímíhyero ámuúha. Árónáa tsá pámeére.

¹¹ Ehdúu neebe múúhadítyúhacáa tsaapi dííbyedívú méénútsoíñé iwáájácúnema.

¹² Ehdúu múúháj tuhááñé íñíjtyúne tsiíñe íwajámuvu iúcaávéne ácúúveebe múúháj p̄inévú ípyée iácuúcunúhíjcyátsihvu. Áánemáa neebe múúhake:

—¿A ámuha méwaajácú íveekí ehdu ámúhake o méénune? ¹³ Muurá ámuha oke médílohíjcyá Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyane. Aane diibyējuco o íjcyáabeke ihdyu tehdújuco ámuha oke medílohíjcyáne. ¹⁴ Muurá ímiááné

Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyároobe ámúháj tuhááñé ó nijtyúhi. Aane ihdyu óvíi tehdú ámuha ménityúcatsíhijcyáhi. ¹⁵ Muurá ehdu ó meenú tehdú ámuha pamévakeré maávyejúúlleki. ¹⁶ Muurá ímiááné ámúhake o nées tsané avyējuúbé únú múnáajpi tsá diibye íavyējuúbé ehnííñevu íjcyatúne.

Áhdure tsaate tsáápiikye tsiéllevu wálloobe tsá diityé ehnííñevu íjcyatúne. ¹⁷ Ehdu ámúhakyé o néhijcyáné ámuha melléébone tehdu meícyáhajchíí muurá ííne imíjyaú ámuha meíjcyaaíhi.

¹⁸ Áronáa tsá pámeere tehdu ámuha meíjcyaitúne. Muurá ó waajacú caatyé ímiáané tahñéjté íjcyane. Áronáa ihdyu tehjúco tene pájtyeíñé tsúúcajátújucóo Píívyéébe íwaajacúháamítu íllu néhdújuco: “Dííbyema muhsti memáchohíjcyároobe óhdivu méénútsoóhi.” ¹⁹ Ehdu oke tene pájtyeíñé íhdétújuco ámúhakyé o úúballéné néhi tene pájtyéijyu ámuha oke mecáhcújtso ímiáané diibyéjuco o íjcyane. ²⁰ Aane ímiáané o nées íñe ámúhakyé o wállóomeke ímí iwáátsúcúpéjtsómedi íícuvémé idyé muurá ookéjuco íícuvéne, áhdure Llihíyó okée wállóobekéjuco ditye íícuvéne.

*Jetsóó úúballé dííbyedívú Jóóda méénútsoíñe
(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Rc 22.21-23)*

²¹ Ehdúu Jetsóó múúhakyé íñétsihdyu múhduúvúrá illíñémuúcunúmeíñe tsiíñe néehíí:

—Muurá ímiáané ámúhadítú tsaapi óhdivu méénútsoóhi.

²² Aanée tsá muha mewáájacutú cáábyedítú díbye nééneé. Áánéllihyée muha íllure méíítéjcatsíhi. ²³ Téijyúu muha memájchónáa mítyane díbye oke ívámeíbyé dííbyé úníuri ó ácuúcunúhi. ²⁴ Áábekée oke Tsimóo Pééodoro nées o díllo dííbyeke ímichi cáábyedítú ehdu díbye nééneé.

²⁵ Ahdújucóo dííbyeke áábánéwu o nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿aca caabyé ímichi úhdivu méénútsoóhi?

²⁶ Áánéllihyée neébe:

—Pááaho o éeníyohóvú o ájcuúbe.

Ehdúu néébere iéeníyohóvú ajcú Tsimóo hajchi Jóoda Ijcarióóteke. ²⁷ Ájyúu tsúuca dííbyé pañévú Naavéné úcaavéné iwáájácúne Jetsóo née dííbyeke:

—Wa bo íícúu ñná u méénuiñé meénuj.

²⁸ Ehdúu dibye néene tsá muha dííbyema majchorí mejcyámedítú tsáápúbaré wáájácútu íveekí ehdu dibye dííbyeke nééneé. ²⁹ Tsaatée ijtsúcunú dsíídsí tehmeébé dibye ijcyánéllii ehdu dibye néene wañéhjí wáábyuta tsíeméné dibye íáhdoki. Áhdurée ijtsúcunúmé ídáátsojtéké dibye dsíídsítu ajcúiyóné ehdu dibye nééneé.

³⁰ Aanée diibye Jóoda Jetsóo pááhóvú ajcune imájchóne múúhadítú pójucóo tépejco.

Jetsóo taúhbaju

³¹ Áábe déjuvúu Jetsóo nééhií:

—Ícyooca ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe ó ávyéjúúteé Píívyéébé avyéjú iwáájácúmeíki. ³² Aane lléváhréjuco muhsti maávyéjútsójcatsííñe Píívyéébema. ³³ Muurá ámúhake o pícyoíñúmé oke ámuha menéhcorómé tsá maájtyúmítyú áátsíméjuco ámuha mejcyaróme. Aane ámúhá avyéjuktéké o néhdu tsá ámuha ícyooca mepéétyú o péhullévu. ³⁴ Ahdícyané ámúhake ó táuhbá muhdú ámúhake o wájyudu ámuha mewájyújcatsíki. ³⁵ Muurá ímiááné ámuha

mewájuycatslhajchíí téénetu pámeere míamúnaa waajácuú ímiááné tahñéjté ámuha meíjcyane.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeíñe

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Rc 22.31-34)

³⁶ Ehdúu Jetsóó néénéllii Tsimóo Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca kiávú ú peéhi?

Áánélliihyé neébe:

—Ícyooca tsáhái óóma u pééityúne. Árónáa bóónétúi oke ú úráávyeéhi.

³⁷ Áánélliihyé Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿Aca íveekí tsá ícyooca úúma o pééityúne? Muurá téhdure ó dsíjívéiyá diwájyuri.

³⁸ Áánélliihyé neébe:

—¿Aca ímiááné u néé tawájyuri u dsíjívéiyóne? Muurá ímiááneturé uke o néé ípyejco cáracái májtsívátúnáa oke u úráávyeróóné u tóónuñé 3-íjyúva.

14

Jetsóoj téeveríyé Méécáánidívú meúújeténe

¹ Aane ihdyu íínerí maáábímeyeídíñe. Llihíyoma múhtsidívú mécatsípááve. ² Muurá dibye íjcyáhulle íjcyáné meíjcyáiyotsíhji. Muurá tene íjcyátuca idyé ó nééiyá tene íjcyatúne. Árónáa íjcyáne. Áánéllii o péé téhullévú ámuhá ihde o ímíbájchoki. ³ Aane o ímíbáavyetsódú ámuha tahñéjteke ó ujcúvaá tsatsíhyí meíjcyaki. ⁴ Muurá ámuha méwaajácú kiávú o pééíñe. Áhdure ámuha méwaajácú muhdú téhullévú ámuha meúújetéíñe.

⁵ Ehdúu múúhake Jetsóó néénéllii Tomáá nééhií:
—Ávyéjuúbej, tsá muha mewáájacutú kiávú u pééiñe. Téhdure tsá muha mewáájacutú muhdú téhullévú meúújetéiñe.

⁶ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Oo muurá téhullévú úújeténe júúvadáú o néébedi ímiá uwááboju íjcyane cáhcujtsómé ujcú mújyú idsíjívécúóóítyúne bóhi. Aame tajtyéeveri úújeté Llihíyodívu. ⁷ Muurá ámuha oke mewáájacúhajchíí tsúúca téhdure méwaajácú Llihíyoke. Tsúúca muurá ámuha máájtyumí dííbyeke.

⁸ Áánélliihyée Perípé nééhií:

—Ávyéjuúbej, cána múúhake dájtyumítsó Díícyáánidívu muha tééneri meíjyácunújúcóótuki.

⁹ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—¿Aca muhdú íhyajchótá ámúhama o íjcyáábeke tsá oke u wáájacúpityúne? Muurá oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí Llihíyoke. Aanéjii ¿muhdú Llihíyodívu ámúhake o ájtyumítsóiyóné oke u nééhií? ¹⁰ ¿Aca tsá u cáhcújtsotú dííbyema tsáápihdyuré muhcsi meíjcyane? Muurá dííbyere tajtyéeveri ámúhake úwáábohíjcyáhi. Tsá iná óhdityuré o újcune o méénuhíjcyatúne. ¹¹ Aane ihdyu mécahcújtsó tsáápihdyuré muhcsi Llihíyoma meíjcyane. Pane eene méénuráítyúronéhjí ámuha meíténáa o méénuhíjcyánéúbatu bo oke mécahcújtsoj. ¹² Muurá ímiááné ámúhake o néé oke ímí cáhcujtsómé téhdure o méénuhíjcyádú méénuráítyúronéhjí méénuíñe. Muurá Llihíyodívu o úújetéébé téhullétú diityéké o píaabómé éhnííñevu

íjcyanéhjí méénuúhi. ¹³ Aane panévare ámuha díbyeke tamyémeri metáúmeímyeke ó piááboó téeneri díbyé ihsútú o bóhówájtsoi. ¹⁴ Ahdícyane panévare piáábó tamyémeri ámuha metáúmeíñetu ámúhake ó piááboóhi.

Jetsóo néé Píívyéébé Apííchó iwállooíñe

¹⁵ Aane óví ímiáané ámuha oke mewájyúhahjíí mélleebó muhdú ámuha meíjcyaiñe ámúhake o néhijcyáne. ¹⁶ Muurá Llihíyoke ó táuméí díbye ámuha éllevu iwállo Íapííchó ámúhake tene ipiáábohíjcyane panévaturé ímí ámuha meíjcyaki. Aane tsá ámúhadítú kiá íjcyáítúne. ¹⁷ Muurá teene ímiájítóvú meke waajácútsóhi. Aane tsá úcáávéítú íjiene úráávyehíjcyámé pañevú teene dítye wáajácútúnéllíihye. Áanetu ihdyu ámuha tsúuca méwaajácú ámúhama tene íjcyánéllíihye. Aane ámúhá pañevú úcááveéhi.

¹⁸ Ahdícyane tsá ámúhake o íhvéjtsóityúne. Muurá tsiíñe ámuha éllevu ó tsaáhi. ¹⁹ Aabe lléváhréjucó íjñtu o péébeke tsáhájucó múha oke ájtyúmiítúne. Áronáa ihdyu ámuha oke máájtyúmií o bóhíhdu ámuha mebohííñéllíihye. ²⁰ Aane cáhawáá óví ámuha méwaajácú muhdú Llihíyoma muhcsi meíjcyane, téhdure muhdú ámúhama tsame meíjcyane. ²¹ Aane ihdyu óví oke wájyume lleebó muhdú diityéké o néhijcyáne. Áaneri úújétsoímyé ímiáané oke iwájyune. Áamedívú o wáajácútsámeímyeke muhcsi Llihíyoma méwájyúúhi.

22 Ehdúu Jetsóó néénéllii tsijpi Jóóda Ijcarióóté íjcyátuube néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca íveeki múúhadívuré ú waajácútsáméíí tsíjtyedívú wáájácútsámeítyuúbe?

23 Áánélliihyée neébe:

—Muurá oke wá jyume o nééne lléébómedívuré ó waajácútsáméííhi. Áámeke Llihíyó iwá jyúne diityé pañévu Íapííchó pícyoó téénej tééveri ímí tsaméhjí diityémá muha menáhbévájcatsíki. 24 Muurá o nééne lléébotúmé tsá oke wá jyutúne. Ehdu íñe ámúhake o nehíjcyáné tsá táíjtsaméí íjcyatúne. Muurá ihdyu okée wálloobe Llihíyóré ehdu ámúhake nehíjcyáhi.

25 Aane íñe ámúhake ó nehíjcyá ámúhama o íjcyáné hajchóta. 26 Árónáa bóónétu Llihíyó Íapííchó ámúha éllevu wálloonéréjuco ámúhake píááboíñé panévatúre. Aane ámúhake tükévétsoó muhdú ámuha meíjcyaiñé ámúhake o úwáábohíjcyánetu. Téhdure tsíñehjívú ámúhake waajácútsóiñe.

27 Aane ámúhake o pícyoiñúmé tadyéjuvu ehdícyároné pañe ímíñeúvú meíjcyaco íínerí íjtsámeítyúme. Árónáa tsá ámúhake o néétu míamúnaa ímíjyútsócatsíhíjcyádú nééné íjtsaméima ámúhake o pícyoiñuíñe. 28 Aane muurá ámúhake ó nehíjcyá lléváhréjuco ámúhadítyú o péébe idyé tsiíñe ámúha éllevu o tsááiñe. Aane ímiáané ámuha oke mewá jyúhájchíí meímíjyúúveé Llihíyó táehnííñevu íhtsútuube íjcyáábe éllevu o pééneri. 29 Aane ámúhake ó úúballé íhdéjuco néhi tehdu

tene pájtyéijyu ámuha mecáhcutso ímiááné o néhijcyáne.

³⁰ Aane íñe nihñéréjuco ámúhama o íhjuváne. Tsúúca muurá íñújí avyéjuube átéréepiyé íjcyároobe tawaábyú tsáábe píhíjucóohíí.

³¹ Áábedívú ihdyu ó íhvéjtsáméíí Llihíyó ímillédújuco pámeere míamúnaa iwáájacu ímiááné dííbyeke o wájuúnéllíi díbye oke néhdújuco o íjcyañe.

Ahdícyané ílluréjuco metsu mepéekíí. Ehdúu neebe múúhake Jetsóo.

15

Jetsóo néé óóvahédú íñééneé

¹ Aabée tsiíñe múúhake úwááboobe néehíí:

—Oo muurá óóvahédu. Áánetu Llihíyó tééhé tehmeébédu. ² Aabe dówacárohíjcyá tahñéjté íjcyájucóórómedítýú táuwaáboju bóhówaúcunútúmeke éhne múúne teehe óóváhetu néévahíjcyátúwajcájí téené tehmeébé wáágóohíjcyádu. Áánetu ihdyu ímiáánéjuco tahñéjté íjcyámedítýú táuwaábó bóhówaúcunúmeke píááboobe éhnííñevu ímí ditye teene iúráávyeki.

³ Muurá tsúúca ámúhake o úwáábohíjcyáne j téeveri ámuha méímíbaavyéhi. ⁴ Ahdícyané óóma ámuha meíjcyame óhdityu médówáávedíñe. Muurá úméhetu téwajca víúúvewájca tsá néévájucóotúne. Ahdu muurá óhdityu ámuha medówáávéhahjchíí tsá ímiá uwááboju ámúhadítýú bóhówaúcunújucóóityúne.

5 Aane óovahédú oó. Áánetu ámuha tééhéwajcánédu. Aame óhdityu ámuha medówáávétúhajchíí ímiá uwááboju ámúhadítú bóhówaúcúnuúhi. Áánetu óhdityu ámuha medówáávéhajchíí tsá Píívyéébe ímillédú ámuha meíjcyáityúne. 6 Aame ílluréjuco ámuha mewágóóóveíñé éhne múúne teene óóváhetu néévahíjcyátúwajcájí mewáhdáhinúné mecóvajtsódu.

7 Muurá tahñéjté ámuha meíjcyame óhdityu dówáávetúmeré ímí táuwááboju meíjtsúcunúhajchíí tehjújuco ámuha meíjcyaiñe. Aame ámuha piáábó metáúmeíñevu ámúhake ó ájcuúhi. 8 Muurá ímiá uwááboju ámúhadítú bóhówaúcunúhajchíí ímiááné Llihíyoke ámuha máávyéjújtsóóhi. Aame ámuha méjicyáá ímiááné táuráávye múnaa. 9 Muurá ámúhake mítyane ó wajyú Llihíyó oke wájyudu. Áánéllii oke méihvéjtsodíñe. 10 Muurá tátyaúhbajúúné ámuha melléébóne tehdu meícyáhajchíí ámúhake ó piááboó íñe Llihíyó taúhbajúúné o lléébónéllii oke díbye piáábohíjcyádu.

11 Ehdu íñe ámúhake ó nehíjcyá tsaméhjí tééneri meímíjyúúveki. 12 Áánéllii ámúhake ó nehíjcyá ámúhake o wájyudu ámuha mewájyújcatsíki. 13 Muurá o dsíjíveneri ámúhake ó úújétsoó mítyane ámúhake o wájyune. Tsáhájjuco muurá tsiíñe muhdú éhnííñevu mewájyune meúújétsóityuróne. 14 Aane íñe ámúhake o nehíjcyáné ámuha melléébóne tehdu meícyáhajchíí ímiááné táñahbévajte ámuha méjicyáhi. 15 Áámeke

tsá ámuhákye o díllotú táwákinyéi múnáadi. Muurá tsané avyējuúbé wákinyéi múnaa tsá wáájacutú muhdú íavyējuube íjtsámeíñe. Áánéllii ihdyu ámuhákye o néé táñahbévajte ámuha meíjcyane íñe páneere muhdú oke Llihíyó úwáábohíjcyané ámuhákye o úúbállehíjcyanéllíihye. ¹⁶ Tsáháa oke ámuha menéhcoobe íñe ámuháma o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu oore ámuhákye ó ujcú tahñéjté ámuha meíjcyámedítýú ímiá uwááboju ibóhówaúcunú múijyú níjkéváityúne. Aame ámuha Llihíyoke tamyémeri panévá piáábó metáúmeícyooa ámuhákye piáábóíbye. ¹⁷ Áánéllii ámuhákye o néé ámuha mewájujycatsíki.

Jetsóoke cáhcújtsotúme dííbyeéjteke tsárilléne

¹⁸ Aane ámuha oke mecáhcújtsóné hallútú tsaate ámuhákye tsárílléhajchíí múu ítsaavé okée itsáríllédújuco dítye ámuhákye tsárilléne. ¹⁹ Muurá dítye íjcyadu ámuha meíjcyaca ámuhákye wájuúiyóme. Áronáacáa diityédítýú ámuhákye o újcúnéllii ámuhákye tsarílleímyé diityédú ámuha menéjucóótúnéllíihye. ²⁰ Aane cáhawáá méjtsúcunu éhnée tsané avyējuúbé wákinyéi múnáajpi íavyējuúbé éhnííñevu íjcyáityuróné ámuhákye o nééneé. Aane muurá oke ícúbahradúré ámuhádi ícúbáhraímye. Muurá táuwaábó illééboca idyé ámuha meúwaabóné lléébóiyóme. ²¹ Ehdú páhduvaré ámuhákye dáriíveímyé tahñéjté ámuha meíjcyané hallútú okée wáalloobe Píívyéébeke iwáájacútúnéllíihye.

²² Muuráhjáa diityé uwáábovu o tsáátuca tsá oke dítye tsárílléítyuróne. Aacáa tsá diityé

hallúrí ímityúné íjcyáítyuróne. Áronáa ícyooca diityé hallúrí teene íveekí oke cáhcújtsotúmé illure oke tsárillehíjcyánéllíihye. ²³ Tsá idyé apáábyekéré oóke, muurá Llihíyomájucó múhtsikye ditye tsáriléne. ²⁴ Muurá diityéj pñnévú méénúráítyúronéhjí o méénuhíjcyátuca tsá diityé hallúrí ñná íjcyáítyuróne. Áronáa ténehji múubará méénúítyuróné o méénuhíjcyáné ájtyumíjucóorómé ġíveekí illure múhtsikye tsárillehíjcyá Llihíyoma? ²⁵ Áronáa ihdyu tehdújucó oke ditye tsáriléné dííbyé waajácúháámitu illu tene néhdújucó: “Íné ímityú o méénútúróóbeke oke tsáriléme.”

²⁶ Árone ihdyu óví Píívyéébé Apííchó ámuha éllevu o wáloonéréjucó ámúhake túkévejtsóné táuwáábó ámuha meméénuki. ²⁷ Ahdícyane óví ámuha teene méméénuhíjcyá íñée táwákimyéí o tújkénútsihdyu óómaye ámuha meícyahíjcyádú íjcyame.

16

¹ Ehdu íñe ámúhake ó nehíjcyá ámuha meíjcyátsíívyéne oke meíhvéjtsótuki. ² Muurá ámúhake waagóoímyé pihcyáávejááné pañétu. Áhdure tsaatéké ámúhadítyú idsíjívétsone íjtsúcunúimye tehdújucó Píívyéébe ímillédú imyéénune. ³ Ehdu muurá dáríívemeíimye Llihíyoma múhtsikye iwáájácútúnéllíihye. ⁴ Aane íñe ámúhake ó úúballé néhi tene pájtyéijyu ámuha meítsááveki. Tsáháa éíjyu ámúhake teene o úúbálletú ámúhamáyéikyé o íjcyánéllíihye.

Píívyéébé Apííchó meke píaabóne

⁵ Aabe ícyooca tsúúca ámúhadítú o péjúcoó okée wállóobe élleu. Áronáa tsá tsáápíuba ámúhadítú oke díllotú kiávú o pééíñe. ⁶ ¿Muhdú ámuha kehóvéméhjíúvú ámúhake o úúbállénéllííhye? ⁷ Áronáa ihdyu tehdújuco ámúhadítú o pééíñe. Muurá o péétuca tsá Píívyéébé Apííchó ámúha élleu tsááityuró ámúhake ipíááboki. Áanéllíi ó peé ámúha élleu teene o wálloóki. ⁸ Muurá téenej téeveri míamúnaa waajácuú ímityúmé íjcyane. Téhdure waajácuímyé ímiájító cáhcujtsómé ímíjpyetéíñe. Téhdure waajácuímyé teene cáhcújtsótúmema Llihíyó muhdú ditye ícyahíjcyané ímíbájchoíñe. ⁹ Muurá ímityúmé tsá oke cáhcújtsotúne. Aame wágóóveé téené déjúcotu. ¹⁰ Aame idyé waajácuú Llihíyo élleu o péénetu ímiáané apááñéré táuwááboju icyáhíjtsóneri míamúnaa dííbyedívú úújetéiyóne. Aabe ámúhadítú o péébeke tsáhájucó oke ámuha maájtyúmíityúne. ¹¹ Téhdure waajácuímyé Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyané díityémá ímíbájchójyú dííbyeke cáhcujtsómé pájtyetéíñe tsúúca ííñújí avyéjuube Naavéneke o táhjánéllííhye.

¹² Aane íjcyaróné mítyane ámúhake o nééiyóne. Áronáa tsá ámuha mewáájácúityuróne. ¹³ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó ímiáané ámúha élleu itsáácooca ámúhake waajácútsoó keená ímiáané íjcyanévu. Tsá íhdityuré íújcune tene ámúhake úwáábóityúne. Muurá ihdyu Píívyéébere nééne ámúhadívú bóhówájtsóíñe panévare muhdú

pájtyeíñe. ¹⁴ Aane táuwáábojúvú ámúhake iwáájácútsónej tééveri oke ávyéjútsoóhi. ¹⁵ Muurá Llihíyóroero oó. Áanéllii ó nehíjcyá tahñévúré dííbyé Apííchó ámúhake wáájácútsoíñe.

Kímóóve ímíjyuuvu níjkeváne

¹⁶ Aabe muurá lléváhréjuco ámúhadítýú o péébeke tsáhájucó oke ámuha maájtyúmíityúne. Áronáa idyé llévá ámuha oke tsiíñe máájtyúmíí Llihíyo éllevu o pééíñe ihde.

¹⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii múúhadítýú tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya muhdú íñééiyóné ehdu meke neébe?

¹⁸ Tétsii tsá mewáájácútyúne.

¹⁹ Aanée dííbyeke muha medíllóiyóné iwáájácúne neebe múúhake:

—Éhnené ámúhake ‘lléváhréjuco ámúhadítýú o pééíñe, áronáa idyé llévá ámuha oke máájtyúmíí’ o nééne muurá ámuha médíllójcatsíhi. ²⁰ Muurá ímiáané ámúhake o néé ávyétá ihnáhó ámuha oke mekímóóveíñe. Áané tujkéveri muurá oke cáhcújtsotúmé íllure ímíjyúúveéhi. Áronáa ihdyu ámuha mekímoovéné ámúhama níjkeváá ímíjyuuvúréjuco. ²¹ Muurá walle itsíímávájyju avyerí ícúbáhrámeíhi. Áronáa tsíímene tsúúca íjchívyéné boone tsáhájucó dille ávyevéjúcootúne. Ílluréjuco dille ímíjyuuvéné tsííméneke iújcúneri.

²² Ahdu muurá ámúhadítýú o pééneri ámuha mekímóóveéhi. Áronáa llévá ámuha oke máájtyúmíneri meímíjyuuvéné tsá múha muhdú méénúityúne.

23 Aane téijyu piáábó tsáhájucó oke ámuha metáúmeítyúne. Llihíyokéréjucó ámuha tamyémeri metáúmeíñe ámúhake díbye ipiááboki. 24 Aane muurá tsáhái ámuha metáúmeítyúne. Cáhawáá métáuméí ámúhake díbye piáábóneri ámuha meímíjyúúveki.

Jetsocríjtó íji imítyú tsúúca táhpane

25 Áhdurée idyé tsiíñe neebe múúhake:

—Muurá ámúhake ó úúbállehíjcyá tsíeménéhjij tééveri. Aane cáhawáá ícyooca ímíñeúvú Llihíyodítyú ámúhake o úúbálleki. 26 Dííbyekéréjucó ihdyu ámuha metáúmeíñe piáábó tamyémeri. Tsáhájucó ámúhama o táúmeítyúne. 27 Muurá mítyane ámúhake wájyuube oke iwájyudu dííbyedítyú o tsááne ámuha mecáhcuíjtsóne téhdure oke mewájyúnéllíihye. 28 Muuráhjáa dííbyedítyú ííñujívú o tsáábe élleu tsúúca ó oomíjyúcoóhi.

29 Ehdúu Jetsóó néénéllii muha menée dííbyeke:

—Ícyooca ihdyu botsíi ímíñeúvú múúhake ú úúballéhi. Tsáhájucó tsíeménéhjij tééveri múúhake u úúbálletúne. 30 Aane muha méwaajácú ímiááne páneere u wáájácúúbeke tsá múha uke úwáábóityuróne. Áánéllii muha mecáhcuíjtsó ímiáánejúcójháa Píívyéébedítyú u tsááneé.

31 Áánélliihyée neebe múúhake:

—¿A ícyooca botsíi ámuha mecáhcuíjtsóhi? 32 Áronáa tsúúca óhdityu ámuha metsújááveéhi. Ááne boone ooréjucó o cóevaíñe. Áronáa tsá oore o íjcyatúne. Muurá Llihíyoma ó ijcyáhi. 33 Ehdu íñe ámúhake ó nehíjcyá óhdivu ámuha mecátsípáávéne

íínerí maáábímyeítyuki. Ihdyúhde tehdujuco ííñújiri ámuha meícúbáhrámeííne. Árónehjívú métáhjátsámeííne. Muurá tsúuca tééjé imítyú ámúhama ó tahjáhi.

17

Jetsóó imamyémú hallúvú piáábó táúmeííne

¹ Ehdúu íñétsihdyu Jetsóó cáámevu icyárúúvéne néehíí:

—Ayúju Táácáánií, wa ícyooca oke Dááchikye dávyejútsó dííhtsútú óhdityu ibóhówaúcunúki.

² Muuráhjáa oke ú picyóó páme avyéjuubéré o íjcyabe múhdúmekéhjáa u újcúmeke o ájcu múijyú ditye dsíjívéjúcóóítyúne bóhívu. ³ Aane muurá apáábyéré ímiá Piivyéébé u íjcyáábema oke Dááchikye íñee ííñujívú u wállóóbeke wáájacúmé újcuú téene bóhi.

⁴ Aabe íñe uke íjítu ó bóhówátsohíjcyá dííhtsútú okée u níwaavéné o méénuneri. Aane tsúuca ó níjkéváhi. ⁵ Ahdícyane ihdyu, uu Táácááni, óvíi oke ú ávyéjujtsó meíjcyá éhnée ííñujíi íjcyatúnáa meícyahíjcyádu.

⁶ Muurá ííñújiri íjcyámedítýú tahñéjté íjcyáímyeke u újcúmeke tsúuca úhdivu ó waajácútsóhi. Muuráhjáa tsúúcajátújuco dihñéjté íjcyame íñe díuwááboju o úwaabóné tsúuca cáhcujtsóhi.

⁷ Aame tsúuca waajácú páneere o méénuhíjcyané úhdityuré tsááneé. ⁸ Muurá okée u níwaavéné o úwáábohíjcyané imílléme. Aame cáhcujtsó ímiáánée oke u wállóónéllii o tsááneé.

9 Ahdícyane uke ó táúmeí piáábó dihñéjtéjuco íjcyame táhójtsiri íjcyámé hallúvu. Áánetu uke cáhcújtsótúmé hallúvú tsá o táúmeítyúne. 10 Muurá pámeere tahñéjté íjcyame téhdure dihñéjté íjcyámedítyú táavyéjú bóhówaúcunúhi.

11 Áámedítyú tsúúca ó peé diéllevu. Áámeke ihdyu, Táácááni ímiáábé u íjcyabe, tehme díihtsúturi táhójtsiri íjcyame ímí tsaméhjí tsajíjtóré íjtsámeí íñe meíjcyadu. 12 Muurá íñújiri diityémá o íjcyabe dítsíjpari diityéké ó téhmehíjcyáhi. Aame íjcyá pámeére. Árónáa tsáápiye diityédítyú wágoóové tsúúcajátújucóo díwaajácúháámitu tene néhdújuco.

13 Áámeke ihdyu íñújiri diityémá o íjcyané hajchótá ó úwáábohíjcyá ditye ímíjyu íñe o ímíjyúdu. Aabe tsúúca diityédítyú ó oomíjyúcoó diéllevu. 14 Muurá díuwaáboju diityéké o úwáábómeke íjienéré úraavyémé tsaríllé téénéejpi o íjcyátúúbeke ditye úráávyénéllíihye. 15 Árónáa tsá uke o néétu diityéké diityédítyú u íñétsoki. Íllure uke o néé Naavéné diityéké mújtátsóíyónetu u téhmeki. 16 Tsá muurá íñújíeneri o íícúvetú téénéejpi o íjcyátúnéllíihye. Áhdure tsáhájucó ditye téeneri íícúvetú tsúúca oke iúráávyénéllíihye. 17 Áámeke ihdyu díuwaábójuj tééveri éhnííñevu dímbájchó tsaímíyé uke ditye iúráávyeki. 18 Muurá ó wálloó diityéké uwaábovu íjienéré úráávyémé pañévú íñe diityé pañévú oke u wállohdu. 19 Muuráhjáa diityéké ó ímbáávyetsó ímiájíjtó icyánejcúvú ávyeta diityédí o íjyácunúnéllíihye.

²⁰ Aane tsá uke piáábó o táúmeityú apáamyéré óoma ijcyámé hallúvu. Téhdure ó táúmei ditye táuwaáboju úwaabóné lléébome oke cáhcújtsóímyé hallúvu. ²¹⁻²³ Aame diityémá íñe meijcyadu tsame ijcyame iwáájácu oke u wájjyudu diityéké téhdure u wájjyune. Áámema ímí menáhbévájcatsí téénetu íjí icyánéjcu úraavyémé icyáhcújtsó ímiáánée oke u wállóone. Muurá oke u bóhówátsohíjcyádúré idyé diityéké ó bóhówátsohíjcyá ditye ímí tsame ijcyá meijcyadu.

²⁴ Ahdícyane, Lli, uke ó táúmei dihñéjté táhójtsiri ijcyame óoma táavyéjuri ijcyaki. Muuráhjáa úñujíi u ípívýjtsótúné ihdéjuco oke u ávyéjútsohíjcyáné oke u wájjúnélliíhye. ²⁵ Aabe Táácáani ímiáábé u ijcyabeke muurá íjí icyánéjcu úraavyémé tsá uke wáájácútu íñe uke o wáájácúdu. Áánetu ihdyu íjtye tsúuca ímí uke waajácú okée u wállóobeke icyáhcújtsónélliíhye. ²⁶ Áámeke tsúuca ó waajácútsó úhdivu. Áánetúréi diityéké éhniíñevu o wáájácútsóíñé pámeere pahúllevávú mewájjýjcatsíki.

18

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Rc 22.47-53)

¹ Ehdúu Jetsóo Cááníma ihjyúvátsihdyu muha dííbyema mépajtyé ‘Tsedoróo’ némeíñé téhiwánijke tsíñejcúvu. Ánejcúrii oríívo bájú ijcyáné lliiñévú muha méúújetéhi. ² Átsípye Jóoda Jetsóodívú méénútsóiibye waajácú paíjjyuváree tétsihvu muha dííbyema méúújetéhíjcyánélliíhye. ³ Átsihvúu

tsívaabe tsodáhómuma duurúvájá tehméjteke llúúvájte avyéjújtemáhjáa paritséómú wállóómeke. Áámée ímyéenujcatsiháñema, ipyééteháñema, tsááhíí. ⁴ Aanée Jetsóó iwáájácúne diityé éllevu ipyééne née diityéke:

—¿Muucá ámuha ménehcóhi?

⁵ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Muha Natsarée múnáájpi Jetsóoke ménehcóhi.

Áánélliihyée neébe:

—Oo muurá dííbye. Téjyúu diityé pañe diibye Jóoda dííbyedívú méénútsóííbye. ⁶ Aanée ehdu Jetsóó diityéké néénetu idyéjuéhnejcúvú óómiyómé áákityéhi. ⁷ Áámekée tsiíñe neébe:

—¿ímiáané muucá ámuha ménehcóhi?

Áánélliihyée néemeé:

—Éje, Jetsóoke muha ménehcó Natsarée múnáájpiíkye.

⁸ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Tsúúcajáne muurá ámúhakyé ó née diibye o íjcyane. Aane ihdyu ámuha oke meméénúhajchíí médómájcodí íjtyékeé.

⁹ Ehdúu pajtyéné dííbyerée íllu néhdújuco: “Úpée, Lli, u újcume táhójtširi íjcyámedítýú tsá tsáápiíuba wágóóóvetúne.” ¹⁰ Áánáacáa Tsimóo Pééodoro íniítsúwá iwávítšuúcéne wállórihjícú llúúvájte avyéjúúbé únú múnáájpi ‘Máácoó’ némeííbyé núúmiího ímiánéjcuého. ¹¹ Árónáacáa Jetsóó née dííbyeke:

—Iveekíami ehdu ú meénuj. Pícyo díníitsúwa. ¿Aca tsá u wáájacutú Llihíyóo néhdújuco o ícúbáhrámeííñe?

*Llúúvájte avyéjuúbe éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene
(Mt 26.57-58; Mc 14.53-54; Rc 22.54)*

¹² Aamée diitye tsodáhómuu, íavyéjuúbee, duurúvájá tehmejtee, íjcyame tsúúca Jetsóoke iékéévéebeke dohjínúhi. ¹³ Áánemáa tsajtyémé dííbyeke Caipáá baabe Anáa jávu. Téijyúu tééné pijcyábari diibye Caipáá páñétúejpi llúúvájte avyéjuúbe. ¹⁴ Diibyéee muurá diityéké nehíjcyá pámeere óúúvéiyóné íhdétú tehdujuco tsaapi dsíjíveíñe.

*Jetsóoke úuráavyeróné Péédoro tóónune
(Mt 26.69-70; Mc 14.66-68; Rc 22.55-57)*

¹⁵ Aanée Jetsóoke ditye tsájtyéébeke o uráavyéébema idyé Tsimóo Péédoro péé óoma páñétúejpi llúúvájte avyéjuube oke wájacú néébema. Áánélliihyée oke pajtyétsoobe ihjyá llahájtsí míhllémeíñetu páñevu Jetsóoma o úcááveki. ¹⁶ Áánétúu diibye Péédoro coévá llééhowávúré áachí éhnejcúvu. Áánélliihyée ó ihjyúvá llééhówá tehmellemá díbye téhdure iúcááveki. Áánélliihyée botsi pajtyétsolle díbyeke. ¹⁷ Aallée néé díbyeke:

—¿Aca tsá Jetsóo mamýmúejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiiye oó.

¹⁸ Téijyúu tsuucówu tene néénéllii llúúvájte avyéjuúbé únú múnáama tehmejte

icyújuwááñúwatu pihmíme életu idyé pihmibe Péédoro.

Llúúvájte avyéjuube Jetsóoke díllone

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Rc 22.66-71)

19 Áanáacáa llúúvájte avyéjuube Anáa dilló Jetsóoke ñná dibye úwáábohíjcyáne. Áhdurée díllóobe ímamyémú ñná méénuhíjcyáne.

20 Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Muurá duurúvájá pañévú téhdure pihcyáávejáané pañévú míamúnááj pñnévú ó úwáábohíjcyáhi. Tsá muurá mújyú téévéneévú o íhjúvahíjcyatúne. 21 Aanéjii muhdú oke ú dillóhi. Cáhawáa dillo táuwááboju lléébúacunúhíjcyámeke ditye uke ñnéé ñná o úwáábohíjcyáne. Muurá íchihyí ijcyámé tsaate teene lléébúacunúhíjcyáme.

22 Áánélliihyée duurúvájá tehmeébé néé dííbyeke:

—¿íveekí ehdu ú añujcú llúúvájte avyéjúúbeke? Ehdúu néébere wábáajcáro dííbyeke.

23 Áánélliihyée Jetsóo néehí:

—¿Aca ó allíhi? Cána oke diñej. Muurá ímiááné o néehí. Aanéjii ¿íveekí oke ú wábáajcóhi?

24 Átsihdyúu Jetsóoke diibye Anáa wallóo dóhjúuri páñtúejpi llúúvájte avyéjuube Caipáa éllévúréjuco.

Tsiiñe Péédoro tóónúmeíñe

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Rc 22.58-62)

25 Áanáacáa tétsihíyéi Péédoro pihmírí diityéj pñne íjcyáábeke néémeé:

—¿Aca tsá áadí mamyé múejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée ityóónúne neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiiye oó.

26 Áánélliihyée llúúvájte avyéjúúbé únú múnáadítyú díbyée íñúúmiho wáhdahíróóbé jééeebe nééhií:

—Ááneráhjané diityémá oríívó bájú lliiñe u íjcyáábeke ó ájtyumíhi.

27 Árónáacáa tsiiñe íllure tóónuúbe. Áánáacáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

Pirááto éllevu Jetsóoke dítye tsájtyene

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Rc 23.1-5)

28 Aanée tétsihdyu Caipáá jatu tsajtyémé Jetsóoke téené iñúújí avyéjuube Pirááto jávu. Áánáacáa tsúúca métsítsiivéhi. Áijyúu dííbyeke tsájtyeme tsá úcáávetú tééj pañévú tééneríváa ímityújtsámeímyé teene wañéhji májchó imájchójúcóityúrónéllíihye.

29 Áánélliihyée Piráátó diityé éllevu íjchívyéne néé diityéke:

—¿Aca ñná ímityúné áánu méénune ámuha méúúballé dííbyé hallúvu?

30 Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Muurá díbye ímityuube íjcyátuca tsá muha metsíváítyuró díéllevu.

31 Áánélliihyée neébe:

—Ané wa ihdyu metsájtyéébeke meméénú muhdú ámuha jodíómú taúhbjaju néhduú.

Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Árónáa tsá muha metáúhbaítyuró tsaaté dsíjívétsovu.

32 Ehdúu pajtyéné dííbyerée Jetsóo muhdú idsíjiveíñe néhdújuco. 33 Áábekée Piráátó ihjyá pañévú ipíúváábeke nééhií:

—¿A uu jodíómú avyéjuúbe?

³⁴ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—¿A uure ehdu oke u nééhií, mityá tsaate uke néhijcyánéré oke u néé?

³⁵ Áánélliihyée Piráátó nééhií:

—Tsá muurá jodíómuube o íjcyatúne. Muurá ihdyu dimúnaaré llúúvájte avyéjútémá ¿ííne hallútútá uke tsiva taéllévuj? ¿íínetáhjáa ímityúné ú meénuj?

³⁶ Áánélliihyée neébe:

—Tsá ííñújíene táavyéjú íjcyatúne. Muurá ííñújí avyéjúejpi o íjcyaca támamyémú táhallútú méénúiyá oke ditye iékéévétuki.

³⁷ Áánélliihyée Piráátó néé dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu diibyéjuco uu avyéjuúbe?

Áánélliihyée neébe:

—Ééé, diibyéjuco oo ímíáájuvúu míamúnáake o wáájácútso ííñújívú o tsíímávámeíbye. Aane ímilléméjuco táuwaáboju illéébóne cáhcujtsóne.

³⁸ Áánélliihyée Piráátó nééhií:

—¿Aca íiná teene ímíááju?

Ehdúu dííbyeke íñééne ihjyá pañétú íjchívyéne neebe dííbyeke tsívámeke:

—Áánerá tsá díbye ímítyuube íjcyatúne.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Rc 23.13-25)

³⁹ Muurá ámuha pajyuva pajtyété wañéhjí pañe cúvéhóójari íjcyámedítýú tsáápí hallúvú méihjýúváábeke ó ichívyétsohíjcyáhi. Aane ¿íhya

ámuha méimíllé diibye ámuhá avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóné téijyu?

⁴⁰ Ehdúu Piráátó néérónáa páméhcobaré nééhií:

—¡Tsáhaá, tsá dííbyeke u ácádsíjcaáyóityúne!
¡Barabáakéré u íjchívyetsóné muha méimílléhi!

Ácoocáa diibye Barabáa ávyetá imítyuube íjcyabe cúvéhóójari téijyu.

19

¹ Aanée ehdu ditye néénélli awáa Piráátó ílluréjuco Jetsóodívú táuhbané ítsodáhómuke ditye dííbyeke iwátsíhcyuki. ² Aamée ánetóónetu cháhiwa imyéenuwávú ávohjácó dííbyeke. Áánemáa dííbyeke uácómé wájyamu duujínuúdú nééjácobávu. ³ Áánemáa dííbyé úniúvú íjcyáne íllu wáñécohíjcyáme:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu jodíómú avyéjuúbej!

Ehdúu iwáñéjcone néémere wábaácohíjcyá dííbyeke.

⁴ Aanée tsiíñe Piráátó dííbyekée tsájtyéme éllevu ipyééne nééhií:

—Cáhawáa íllevu dííbyeke o íjchívyétso ámuha mewáájácu ímiááné dibye imítyuube íjcyatúne.

⁵ Ehdúu íñééne Jetsóoke dibye píúvaabe úújeté diityé úmiwávú ánetóóné chahíwavu ditye ávohjácónema. Téhdurée wájyamu duujínuúdú nééjavu ditye úácójama dííbye. Áábedítýúu neebe Piráátó diityéke:

—Éje, áánu muuráhaja.

⁶ Áábekée llúúvájte avyéjutéma duurúvájá tehmeté íájtyúmíne kéévánécoba nééhií:

—¿Áábyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu!
¿Tsáma wátyétyéhcuútsoco!

Áánélliihyée neebe Piráátó diityéke:

—Wa ihdyu metsájtyéébeke ámuháyé
mévátyetyéhcuuj. Tsá muurá ímítyuube díbye
íjcyatúne.

⁷ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Árónáa ihdyu múúhá taúhbaju néhdújuco
díbye dsíjiveíñé íveekí Píívyéébé Hájchidi díbye
díllómeíhíjcyané déjúcotu.

⁸ Ehdúu ditye néeneri Piráátó mítyane íllityéhi.

⁹ Áánemáa tsiíñe ihjyá pañévu itsájtyéébeke neebe:

—¿Aca kíá múnáajpí uú? Aanée tsá díbye
añújcutúne. ¹⁰ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—¿Aca íveekí tsá oke u añújcutúne? ¿Aca tsá
u wáájacutú o nééjuri páwachékevu uke ditye
wátyétyéhcuíyóne? Téhdure ¿a tsá u wáájacutú uke
téénetu o pájtyetétsóiyóne?

¹¹ Áánélliihyée neebe Jetsóo:

—Ávyeta muurá tsá muhdú oke u méénúityuró
Píívyéébe ímíllétuca. Muurá íñe dílleveu oke tsívame
díehníñevu ímityúné meenuhi.

¹² Ehdúu Jetsóo néénéllii Piráátó imíllerá dííbyeke
iácádsíjcaáyóne. Árónáacáa néeme kéévánécoba
dííbyeke:

—Muurá áádikye u ácádsíjcaáyóhajchíí tsá
pañétúejpi avyéjuube Tséétsáma ímí u íjcyáityúne.
Muurá iiye ávyéjúúbedi díllómeímyé íllure
ehdíívallé dííbyeke.

13 Ehdúu ditye néénéllii ihjyá pañétú ijchívyétsoobe Jetsóoke. Áánemáa ácuúveebe íavyéjú ijyáwá néwayúúnetu níjcyómeíñé hallúvu. Tétsíi mémée heeberéomú ihjyúrí Gabááta.

14 Téijyúu cójijpíine péjcore teene pajtyété wañéhjí lléeváíñaáaca. Áijyúu Piráátó nées diityéke:

—¡Aabye ámúhá avyéjuúbe!

15 Árónáacáa kéévánécoba néemeé:

—¡Wa ihdyu dííbyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu díbye ídsíjíveki!

Árónáacáa neebe diityéke:

—Árónáa tsáháubá ámuha jodíómú avyéjúúbedívú o wátyétyécútsóíturó páwachékevu.

Ehdúu díbye néérónáa llúúvájte avyéjujte nées dííbyeke:

—¡Árónáa íjcyaaabe apáábyéré páñétúejpi múúhá avyéjuube Tséétsaá!

16 Ehdúu éhniíñevúré ditye néénéllii ílluréjuco Piráátó ihvejtsóné diityédívú ditye dííbyeke iwátyétyéhcu páwachékevu. Áábekée tsajtyémé iwátyétyéhquíhullévu.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Rc 23.26-43)*

17 Aabée Jetsóo tsajtyé dííbyeke ditye wátyétyéhquíwachéké ‘Niwáupááji’ némeítsíi heeberéomú ihjyúrí ‘Góógota’ némeítsihvu.

18 Áábekée tétsihvu wátyétyehcúmé téwachékevu. Áhdurée téijyuu tsaatétsikye wátyétyehcúmé dííbyé úníutu panéjcvuáacutu. 19 Áijyúu Piráátó nées ditye téwachéketu ipícyo íllu nééneé: “Jetsóo

Natsarée múnáajpi jodíómú avyéjuube.” ²⁰ Aanée mítyame éévehíjcyá pihíré tétsii Jerotsaréetu íjcyánélliíhye. Caatúvánée heeberéomuu, gríéégomuu, romáánóomuu, éhdúmé ihjyúri.

²¹ Ehdúhjáa Piráátó cáátúnúnéllii dííbye éllevu llúúvájte avyéjajte ipyééne néé dííbyeke:

—Tsáháa u cáátúnúityuró jodíómú avyéjuube díbye íjcyane. Úpée ú caatúnúiyá iiye jodíómú avyéjúúbedi díbye díllómeihjcyáne.

²² Áronáacáhjáa neébe:

—Áronáacáa tsúúca o cáátunúné óvi éhduréjuco.

²³ Aanée tsodáhómú dííbyeke iwátyétyehcúné iníjkevádú dííbyé wajyámúúné wátújcatsíhi. Áánetúu tsaja cááméjácoba tsá ditye píívyetétú muhdú iácújcatsíñe. ²⁴ Áánélliíhyée néjcatsímye:

—Íjyáhcoaba tsá medóváajcóiityúne. Metsu menéhco muucá tene dómajcómé teeja itsájtyeki. Ehdúu pajtyéné tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébé waajácúháámitu íllu tene néhdújuco: “Táwajyámúúné wátújcatsímye. Áánetu ícyaa méjácóbá hallúvú nehcomé muhnéjáj teja íjcyaiñe.”

Ahdújucoo ímíááné tsodáhómú méénune.

²⁵ Áijyúu tétsihyi dííbyéj tsíjjuu, díllé naallee, Créopá taaba Maaríaa, Maaría Madarénaa, éhdume.

²⁶ Téhdurée ivámeíwu oke díbye néhíjcyaaabe tsíjjú úníuri o íjyócunúúbeke ííténe neebe díílleke:

—Wáhaj, aadi muurá tsaapi daáchi.

²⁷ Átsihdyúu oke neébe:

—Aalle, muube, díítsíjjuú.

Áánélliihyée tahjyávuréjuco díilleke o tsájtjene.

Jetsóó dsíjivéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Rc 23.44-49)

²⁸ Aanée téjyju tsúúca páneere pájtyéíñe éévé úújeténé Jetsóó iwáájácúne nééhií:

—Ó adóiyáhi. Ehdúu neebe tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébe waajácúháámitu tene néhdújuco.

²⁹ Áánélliihyée bíinójpácýó kiwátyé líiyíhlló pañe íjcyánetu wájýámúihdsídú nééne iééniyóné úméhéí nǐjcáutu ipícyóóne cújuuvémé dííbyeke. ³⁰ Aanée ííhásihdyu neébe:

—Áyu, ícyooca ihdyu páneere nǐjkéváhi.

Ehdúu íñétsihdyu ílluréjuco dibye dsíjivéne.

Tsodáhó Jetsóoke cáváajcáróne

³¹ Ááné tsiíjyúu pajtyété wañéhǐ lléeváíñéllii tsá ditye ímíletú ítemehóóne téwachékéjíturé íjcyane. Áánélliihyée nééme Piráátóke dibye ítyáúhba ítsodáhómuke ditye ítyájkíííñé iwáíhyáñu íícúí ditye idsíjive ditye tétsihdyu íñíityétsómeke tsiéllévuréjuco ipícyoóki. ³² Ahdújucóo dibye néénéllii tsodáhómú péeme wáíhyañúné Jetsóó úníutu panéjcuvatú íjcyámútsí tájkiííñe. ³³ Áánetúu Jetsóoke ditye wáíhyañúiyónáa tsáhájucó dibye bóhítúne. Áánélliihyée tsáhájucó ditye wáíhyañutú dííbyé tájkiíícyu.

³⁴ Áronáacáa tsodáhó dííbyeúvuke íáámíhotu cáváajcáró aamúbari. Áhejútúu tújpacýoma nújpacýo íjchívyéhi. ³⁵ Ehdúu ímíááné tene pájtyene o ájtyumíné íñe ó úúballéhi. Aane

ihdyu óvíi ámuha mécáhcujtsóhi. ³⁶ Ehdúu Jetsóoke tsodáhómú ítyákiícyú tsá wáihyáyotú tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébe íwaajácúháámitu íllu néhdújuco: “Tsá dííbyeke tsátsííuba ditye wáihyáyóityúne.” ³⁷ Téhdure téhaamítú nééene: “Ditye cáváájcóóbeke ííteímye.”

Jetsóó ítémeho ditye cúúune

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Rc 23.50-56)

³⁸ Áané boonéhjáa Arimatéa cóomi múnáajpi Jotséé ávyéjuté apííchoríi teevétariyé Jetsóoke úráávyehíjcyaaabe táúmeí Piráátokes dííbyeúvú ítémeho icyúúuki. Ahdújucoo díbye ájcune díbye icyúúuki. ³⁹ Téjyúhjáa dííbye éllevu Nicodéémó tsáá tsájyúu pejco Jetsóoma íhjúvájéébe. Aabéhjáa tsivá mííraá, áároe, íjcyané pacúúcuma úméváné duurúbajpácýó 30-áámú íjcyane. ⁴⁰ Ááneríhjáa wájyámubááné imúríjchóne bííjínúmútsí dííbyeúvuke dityé ítémeho icyúúu méénuhíjcyádújuco. ⁴¹ Aanéhjáa dííbyeúvuke ditye wátyétyéhcúné úníuri bajtsóháñé íjcyátsihdyu níkyehéjú béhéjure tsaatékei ditye pícyóótuhéju. ⁴² Áhejú pañévúhjáa dííbyeke cúúumútsí píhíré tétsihdyu téheju néénéllíhýe. Ehdúhjáa meenúmé wáyeéévéjcoójí ihde ditye ímíbáchómeíhíjcyajcoójí tsíjyú téjcoojí íjcyáíñéllíhýe.

20

Jetsóó dsíjíveebe bóhíne

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Rc 24.1-12)

¹ Aanéhjáa teene wáyeéévéjcoójí boonétú tsííñé tsemáánaréjuco déjúcoóvejcoójí Maaría Madaréná

peé pejcójuco Jetsóó nijkye úújetéle. Aalléhjáa úújeté téhejú watájcó néewáyúcoba íínétsámeíñevu.
 2 Áánélliihyéhjáa íícúí dsiínériyé tsáalle Tsimóo Péédorómá muhtsi meíjcyámútsikyee neeváhi:

—¡Ávyéjúúbeúvú íitémehóha újcujémé níkyéhéjú pañétu! ¡Aane tsá mewáájácutú kiávú ditye tsájtyene! 3 Áánélliihyéee muhtsi téhullévú mepéé dsiínériyé. 4-5 Aanée íícúí o dsiíneebe Péédoró íhdéré o úújetéébé téhejú pañévú úcáávétuube íúmíwatúrúe ó dújuúcunú íbíjínubááneréjuco téhejú pañe íjcyane. 6 Áánáacáa botsíi Péédoro tadyéjutu wájtysiibe tsapéhdu úcaavé pañééhejúvu. Aabée idyé ájtyumí wájyámubááneréjuco téhejú pañe íjcyane. 7 Íhdyúebárée íhñíwau bíjínúmeíbá béwánúmeíbá ájtyúmíibe. 8 Áábe déjutúu o úcááveebe teene o ájtyúmíne botsíi ó cáhcujtsó ímiááné Jetsóó bóhíine. 9 Aanée tsáhái tsijtye wáájácutú ehdúhjáa díbye bóhííñé tsúúcajátújuco Píívyéébe néhijcyáné dííbyé waajácúháámitu cáátuváné íéévehíjcyaróne. 10 Ehdúu muhtsi teene maájtyúmíne ílluréjuco meóómiñe.

*Maaríia Madarénadívú Jetsóó bóhówaavéne
 (Mc 16.9-11)*

11 Áánetúu Maaríia Madaréná tsiíñe níkyéhejúvú péélléváa táállere téhejú pañe dújúcohíjcyáhi.
 12 Aalléváa ájtyumí míityétsi níjkyéji múnáajtétsi tsítsij íwajyámúúné néémutsi ácuúcunúné Jetsóó íitémehó boonééhájtisiri panéjcuváácuri íhñíwáú icyánéjcurii, íjtyúháácýú icyánéjcurii, ehdu.
 13 Aamútsiváa néé díílleke:

—Muúllej, ¿ínerí ú tahíjcyáhi?

Áánéllihyévaa neelle diityétsikye:

—Ávyéjúúbé itémehóha kiávú ditye tsájtyéneri ihdyu ó tahíjcyáhi.

¹⁴ Ehdúvaa iñétsihdyu révoúcunúllé ájtyumí tsaapi íjyócunúúbeke. Árónáacávaa tsá dille wáájacutú Jetsóo díbye íjcyane. ¹⁵ Aabévaa idyé néé dílleke:

—Muúllej, ¿aca muucá u néhcolle eene ú tahíjcyáhi?

Áánéllihyévaa tétsii íjcyane bajtsó tehmeébekéré iwáábyúne neéle:

—Tsáijyúne múu uure ítémeho tsítsihvu u íñétsóhajchíi ihdyu oke duubállé kiávúhjané u pícyoone o tsájtyeki.

¹⁶ Árónáacávaa dílloobe imyémeri dílleke. Áánéllihyévaa díbyedívú iwááne ‘¡Rabónij!’ neelle muuha heeberéomú ihjyúrí ‘Ávyéjuúbej’ nééiyóne.

¹⁷ Áánéllihyévaa neebe dílleke:

—Oke dácádsíjcaáyo. Tsáhái muurá cáámevu Llihíyo éllevu o péétune. Áánéllii tahñéjte éllevu péene duubállé tsúúca o pééiñe Mépiivyéébe éllevu.

¹⁸ Ahdújucóhjáa dille múúha éllevu itsááne múúhake úúballéváné dííbyeke íajtyumíne. Áhdurée úúballelle muhdú díbye dílleke nénehji.

Ímamyémudívú Jetsóo bóhówaavéne

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Rc 24.36-49)

¹⁹ Aanée téjcoojíre tsemáána tújkévajcójí pejco muha tsatsihí tsájá pañe. Aamée cóhpé muha méwátajcó llehówááne tsíjtyé apííchori. Áánétúhjáa Jetsóo múhdutú iúcaávéne múúhake néehíi:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méíjcyaraj?

20 Ehdúu múúhake iñéene úújétsoobe íhyótsicutú ditye wátyétyehcúné añúíhyóhejúcu. Téhdurée tsaapi cáváajcáróhejúvú múúhake úújétsoobe. Áánerí mítyane muha méímíjyuuvé Jetsóoke maájtyúmíneri. 21 Átsihdyúu neebe múúhake:

—Óví ímí ámuha méijcyáhi. Ókéé ííñujívú ámuha éllevu Llihíyó wálohdu idyé ámuhake ó walló táuwaáboju wáájácútúme éllevu.

22 Ehdúu neébere múúhake íbátsúhcúne neéhií:

—Óví ámuhá pañévú Píívyéébé Apííchó úcaavéhi. 23 Muurá tsaate ímityúné méénune diityémá ámuha meímíbájchómé hallurí tsáhajuco tene íjcyáityúne. Áánetu diityémá ámuha meímíbájchótúmé hallurí íjcyaiñé diityé imítyu.

Tomáa Jetsóoke íajtyúmínemáyé cáhcujtsóne

24 Ehdúu Jetsóo múúhadívú bóhówáávénaa tsá Tomáa múúhama íjcyatú dííbyere ‘Jeméero’ némeííbye. 25 Áábekée muha meúúbállérónaa neebe múúhake:

—Dííbyé hojtsícutu añúíhyóhejúcú íjcyáneri táhótsiwa o úácótúhajchíí tsá o cáhcújtsóityú dííbyeke. Áhdure dityée cáváajcóhéjuri o úácótúhajchíí tsá o cáhcújtsóityúne. Ehdúu neebe Tomáa múúhake.

26 Átsihdyúu 8 coojívatu tsiíne muha tsájá pañe meíjcyánaa tsúúca múúhamájucu diibye Tomáa. Aanée idyé cóhpé muha lléhowááné mewátájcónaa tsiíne Jetsóo múúha éllevu iúcaávéne neé múúhake:

—¡Ámuúhaji! ¿A ámuha méíjcyaraj?

²⁷ Átsihdyúu Tomáake neébe:

—Ayúwa díhyójtswa duácó íñe añúííhyóhejúcú táhójtscutu íjcyánerij. Téhdure ú uácoó íñee oke ditye cáváájcohéjuri. Ááne tsá éhnííñevuré cáhcújtsótuube u íjcyáityúne.

²⁸ Áánélliihyée Tomáá botsíi icyáhcújtsóne nééhií:

—¡ímiáánéjuco Tápiivyéébé uu Táavyéjuúbe!

²⁹ Áánélliihyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Oke u ájtyúmínemáyé botsíi ú cáhcujtsó o bóhiíne. ¡Maímijyu ihdyu ditye íjcyane íájtyúmíturóné cáhcujtsómé! Ehdúu Jetsóó nééhií.

Íhyaamí pañe cáátuvané ñnetú meke píaabóne

³⁰ Aabée mítyane méénuráityúronéhjí muha ímamyémú meíténáa méénuhíjcyáné tsá páneere o cáátúnutúne. ³¹ Árónáa ihdyu téénetu tsáneetsa ó caatúnú ámuha mecáhcújtso ímiáánée diibyējuco Críjto Píívyéébé Hajchi míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane. Áánéllii dííbyeke cáhcujtsómé tsá wágóóóvéityúne.

21

Tsiiñe ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne

¹ Áané boonétúu tsiiñe Jetsóó bóhówaavé múúhadívú ‘Tibéeria’ némeíñé unéú úníuri muha ílluume mejcyámedívú: ² Tsimóo Péédooroo, Tomáá dííbyere ‘Jeméero’ némeíbyee, Gariréa íiñújri íjcyacóómí Canáa múnáajpi Natanaéee, Tsebedéó hájchimútsí muhtsii, tsíjtyetsíi múúháejtetsii,

éhdúmedívu. ³ Áijyúu Tsimóo Pééodoro ‘ói ó tsínuutéhi’ néénéllii muha menééhií:

—Métsu bo tsaméhji mepéékií. Ahdújucóo muha mǎneri mepééme tépejco metsínuurómé tsá metáávatúne. ⁴ Aanée tsúúca metsítsǎvénáa tééú úníuri íjcyáábeke muha máájtyúmírómé tsá mewáájacutú dííbyeke. ⁵ Aabée múúhake neéhií:

—ǎA ámuha métaávaj?

Áánélliihyée muha menééhií:

—Tsáhaá, keenéiyóhaja.

⁶ Áánélliihyée neebe múúhake:

—Cáhawáá tsǎñejcu metsínuj. Ahdújucóo ténejcu muha metsínuume meújcune mítyane ámómeke. Aamée ávyétá padúúcú neémeke tsá muha meíhnáhootú meíjchívyetsóné mǎné pañévu.

⁷ Áánáacáa dííbyeke o wáájácúne Pééodoróké o neéhií:

—ǎÁánerá Ávyéjuube Jetsóo aábye!

Ehdúu o néénemáyé Pééodoro íícúí íwajyámuvu iúccáávéne cátsǎñiivyé tééú pañévú dííbye éllevu ipyéekií.

⁸ Áánetúu ihdyu muha choocói tsínucóóhó líicyúhcoméré mepéé 100 éévetá hajchótáubáhjáa muha íúníutu meíjcyame. ⁹ Aamée muha meíjchivyémé máájtyumí tétsihyi cúújúwatu amóóbé wáhjámeíñé úníuri pááaho íjcyane.

¹⁰ Áánáacáa Jetsóo neé múúhake:

—Ámúhaj táávatu tsaatéké metsíva.

¹¹ Áánélliihyée Pééodoro tsínucóóhó amómema lliúcú íjchivu 153-meva íjcyámema. Áróomé padúúcurii tsá técooho móhtóbatúne. ¹² Átsihdyúu neebe múúhake:

—Ayúwa mémajchóvaj.

Aanéé tsá tsáápiuba díllotú dííbyeke múha díbye íjcyane pámeerée dííbyeke muha mewáájácúnéllíhye. ¹³ Áámekée múúhakyé amóóbeke páááhoma wájuúbe.

¹⁴ Ehdúu Jetsóó tsiíñe múúhadívú bóhówaavé tsúuca pápihchúú iyyúvájuco ípyée idsíjívétsihdyu bóhííbe.

Péédorómá Jetsóó íhjuváne

¹⁵ Aanée muha memájchóné níjcáutu neebe Tsimóo Péédoróke:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyabe, ¿a ímiááné oke ú wajyú íjtye díñahbéjté oke wájuúné ehniíñevu?

Áánéllíhyée neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájuune.

Áánéllíhyée Jetsóó néehíí:

—Ané óoma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

¹⁶ Átsihdyúu idyé tsiíñe neébe:

—Tsímoj, Jonáá hajchi u íjcyabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Áánéllíhyée neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájuune.

Áánéllíhyée idyé neébe:

—Ané óoma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

¹⁷ Átsihdyúu tsiíñe neébe:

—Tsímoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Aanéé Péedoróké ídátsó pajtyé 3-ijyúvájuco bîwáánéré díbye díllone. Aabée néehí:

—Ávyéjuúbej, muurá tsá ñná u túhúlletúne. Aabe muurá ú waajácú ímiááné uke o wájuone.

Áánélliihyée idyé neebe dííbyeke:

—Ané óoma táuráávyé múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu. ¹⁸ Muurá u óváhtsáné hajchótá uure díwajyámuunévú u újcámeíñe ú úllehíjcyá u ímílléhulléhji. Aabe u kéémécooca muurá tsíjtyeréjuco uke díwajyámuunévú iújcóobeke tsájtyeíñé u ímíllétúróhullévu.

¹⁹ Átsihdyúu idyé neebe dííbyeke:

—Aabe wa ihdyu ehdu uke o néérónaa oke duráávyej. Ehdúu Jetsóó nées Péedoróké díbye iwáájácu muhdú dííbyeke iúráávyéné níjcaúvú idsíjíveneri díbye Píívyéébé ihtsútú bóhówájtsoíñe.

Jetsóó ivámeíwu íñéébedítýú úúballéne

²⁰ Aanée tétsihdyu Pééodoro révoúacunú Jetsóo déjutu ivámeíwuúu oke díbye néébe o péébeke. Ópée muurá dííbyé úníuri nihñéré majchóri muha meíjcyánáa o íjcyaaabe ó dílló dííbyeke caabyé múúhadítýú dííbyedívú méénútsoíñe. ²¹ Áábekée Pééodoro oke ííténe nées Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, ¿ácooca áanu muhdú íjcyáahi?

²² Áánélliihyée neébe:

—Muurá o ímílléhajchíí tsá dibye dsíjivéityú múijyú tsiíñe o tsááiñévújuco. Áronáa óvijyacóóné téeneri u íjtsámeíñe. Wa ihdyu oke duráávyej.

²³ Ehdúu Jetsóo óhdityu néené uubállé tsújaavé cahcújtso múnáadi múijyúvájháa o dsíjivéjúcóóityúné uubálle. Áronáacáa ihdyu tsá tehdu dibye néétune. Muuráhjáa ihdyu íllure neebe dibye ímílléhajchíí o íjcyaiñé múijyú dibye tsááiñévújuco. Áánemáa neebe téeneri Pééodoro íjtsámeíjyúcóótuki.

²⁴ Aane íñe tsaapi Jetsóo mámyé o íjcyaaabe íhyaami ó caatúnú muhdúhjáa páneere dibye méénuhíjcyanéjji o ájtyúmíibe dibye úwáábohíjcyanéjji o lléébone. Aane méwaajácú íhyaamítú cáátuvané ímiáané íjcyane.

²⁵ Áhdure íjcyaróné mítyane tsíñehji Jetsóope íjiri íjcyácooca méénuhíjcyanéjji. Aane muurá páneere mecáátúnuca ííñujívú tsá waajácúhaamíne úújetéityuróne. Áyu tehjújuco.

Píívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48